

wavehill™

social and economic research
ymchwil cymdeithasol ac economaidd

Gwerthuso effeithiau TRAC ac ADTRAC ar y Fframwaith Ymgysylltu a Datblygu Ieuenctid yng Ngwynedd

Medi 2020

Wavehill: ymchwil cymdeithasol ac economaidd

- Swyddfa Cymru: 21 Alban Square, Aberaeron, Ceredigion, SA46 0DB (swyddfa gofrestredig)
- Swyddfa Gorllewin Lloegr: 2-4 Park Street, Bristol, BS1 5HS
- Swyddfa Gogledd Lloegr: Milburn House, Dean Street, Newcastle, NE1 1LF
- Swyddfa Llundain: 52 Cecile Park, Crouch End, London, N8 9AS

Manylion cyswllt:

Rhif Ffôn: 01545 571711

E-bost: wavehill@wavehill.com

Twitter: @wavehilltweets

Rhagor o wybodaeth:

www.wavehill.com

<https://twitter.com/wavehilltweets>

© Wavehill: ymchwil cymdeithasol ac economaidd

Mae'r adroddiad hwn yn destun hawlfraint. Dylid cydnabod yr awduron (Wavehill: ymchwil cymdeithasol ac economaidd) mewn unrhyw gyfeiriad a wneir at gynnwys yr adroddiad.

Awduron yr adroddiad:

Chloe Maughan, Ioan Teifi, Endaf Griffiths, Marc Roberts

Dylid cyfeirio unrhyw gwestiynau mewn perthynas â'r adroddiad hwn yn y lle cyntaf at Endaf Griffiths (endaf.griffiths@wavehill.com)

Dyddiad y ddogfen: Medi 2020

Fersiwn: Terfynol

Cyswllt â'r Cleient:

Bethan Jones, Cyngor Gwynedd | bethanelunedjones@gwynedd.llyw.cymru

Rhestr o dalfyriadau

Talfyriad	Diffiniad
ADTRAC	Mae ADTRAC yn brosiect sy'n cefnogi pobl ifanc rhwng 16 a 24 mlwydd oed sydd ar hyn o bryd yn NEET
BIPBC	Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr
CAMHS	Gwasanaethau Iechyd Meddwl Plant a Phobl Ifanc
DWP	Yr Adran Gwaith a Phensiynau
EET	Cyflogaeth, Addysg a Hyfforddiant (<i>Employment, Education & Training</i>)
ESF	Cronfa Gymdeithasol Ewrop
GISDA	Elusen sy'n cefnogi pobl ifanc sydd mewn perygl o fod yn ddigartref
GLLM	Grŵp Llandrillo Menai - Sefydliad Addysg Bellach yng Ngogledd Cymru, sy'n rhan o gyflwyno ADTRAC. Mae GLLM hefyd yn bartner yn TRAC
LPT	Teclyn Proffil Dysgwr (<i>Learner Profile Tool</i>)
NEET	Ddim mewn Cyflogaeth, Addysg a Hyfforddiant (<i>Not in Employment, Education & Training</i>)
TRAC	Mae TRAC yn brosiect sy'n cefnogi pobl ifanc rhwng 11 ac 16 mlwydd oed sydd mewn perygl o fynd yn NEET
WEMWBS	Graddfa Llesiant Meddwl Warwick–Caeredin
YEPF (Y Fframwaith)	Fframwaith Ymgysylltu a Datblygu Ieuenctid (<i>Youth Engagement & Progression Framework</i>)

Cynnwys

Cynnwys

- 3 Cyflwyniad3
  - 4 Methodoleg a chyfyngiadau6
  - 5 Prif ganfyddiadau8
    - 5.1 Trosolwg a chyfraniad TRAC ac ADTRAC at y Fframwaith 8
    - 5.2 Adnabod yn gynnar10
    - 5.3 Broceriaeth14
    - 5.4 Tracio cynnydd17
    - 5.5 Darpariaeth21
    - 5.6 Cyflogadwyedd31
    - 5.7 Atebolrwydd33
    - 5.8 Etifeddiaeth34
  - 6 Casgliadau36
  - 7. Deunydd Cyfeiriol38
- Atodiad 1: Teclynnau ymchwil39

Crynodeb gweithredol

Mae'r Fframwaith Ymgysylltu a Datblygu Ieuencid (YEPF – Y Fframwaith) yn amlinellu dull Llywodraeth Cymru o leihau nifer y bobl ifanc rhwng 11 a 25 mlwydd oed nad ydynt mewn cyflogaeth, addysg neu hyfforddiant (NEET). Mae amrediad o gefnogaeth ar gael yng Ngwynedd sy'n tanategu'r Fframwaith ac yn darparu cefnogaeth i helpu pobl ifanc i barhau mewn neu ail-ymgysylltu ag addysg, cyflogaeth a hyfforddiant (EET). Mae TRAC ac ADTRAC yn ddau brosiect sy'n cyfrannu at y ddarpariaeth hon yng Ngwynedd.

Mae TRAC ac ADTRAC yn cael eu hariannu drwy Gronfa Gymdeithasol Ewrop (ESF), a daw'r cyllid i ben ym mis Mai 2021 ar gyfer ADTRAC a mis Gorffennaf 2022 ar gyfer TRAC. Mae'r gwerthusiad hwn yn ystyried cyfraniad ac effaith TRAC ac ADTRAC ar ddatblygiad y Fframwaith yng Ngwynedd ac yn adnabod y risgiau a'r goblygiadau ar y Fframwaith Ymgysylltu yng Ngwynedd pan fydd y cyllid ar gyfer y rhaglenni hyn yn dod i ben.

Mae **TRAC** yn cefnogi pobl ifanc rhwng 11 ac 16 mlwydd oed sydd mewn perygl o fynd yn NEET. Nod y rhaglen yw gweithio gyda'r unigolion hyn i liniaru'r risg hon a'u cefnogi i ail-ymgysylltu â'u haddysg, bwrw ymlaen i addysg bellach neu i gyflogaeth. Mae TRAC wedi bod yn weithredol yng Ngwynedd ers mis Mawrth 2016.

Mae **ADTRAC** yn cefnogi pobl ifanc rhwng 16 a 24 mlwydd oed sydd ar hyn o bryd yn NEET. Diben y rhaglen yw cefnogi pobl ifanc i ymgysylltu ag addysg, hyfforddiant neu gyflogaeth; datblygu sgiliau cyflogadwyedd a pharodrwydd at waith. Mae ADTRAC wedi bod yn weithredol ers mis Mehefin 2017.

Roedd rhan-ddeiliaid yn bositif gan mwyaf ynghylch y cyfraniad y mae TRAC ac ADTRAC wedi'i wneud yng Ngwynedd. Teimlwyd bod y ddau brosiect yn llenwi bwlch yn y ddarpariaeth sydd ar gael i gefnogi pobl ifanc sydd wedi ymddieithrio o addysg, cyflogaeth a hyfforddiant, neu sydd mewn perygl o ymddieithrio.

Gweler isod y prif ganfyddiadau o'r gwerthusiad hwn:

1. Hefyd, mae'n ymddangos bod TRAC yn cael peth dylanwad ar leihau'r risg o bobl ifanc yn mynd yn NEET. Hyd yma, mae 338 o gyfranogwyr wedi gadael TRAC, ac o'r rhain, cofnodwyd bod 48 y cant ohonynt mewn llai o risg o ddod yn NEET.
2. Mae ADTRAC yn cael effaith gadarnhaol ar leihau cyfraddau NEET ymysg cyfranogwyr sy'n gadael y gefnogaeth. Yn wir, mae 77 y cant o gyfranogwyr wedi gadael ac wedi mynd i Addysg, Cyflogaeth neu Hyfforddiant (EET). Fodd bynnag, mae nifer y bobl ifanc sydd wedi gadael y prosiect yn parhau i fod yn gymharol isel, er fe allai'r ffigyrau hyn wella wrth i'r prosiect fwrw ymlaen at gael ei gwblhau.

3. Mae TRAC ac ADTRAC wedi dod â chapasiti ychwanegol i Wynedd i gefnogi ymdrechion i leihau nifer y bobl ifanc sy'n NEET neu sydd mewn perygl o ddod yn NEET. Yn benodol, mae'r ddarpariaeth o 'weithwyr arweiniol' ledled y prosiectau wedi cynorthwyo i gyfrannu at well broceriaeth a chydlyniant cefnogaeth i bobl ifanc. Fel y cyfryw, mae pryderon ynghylch sut y bydd yr ardaloedd hyn o'r Fframwaith yn cael eu heffeithio heb gynlluniau TRAC ac ADTRAC, gan na theimlwyd y byddai modd i'r adnodd gael ei ategu gan wasanaethau presennol eraill.
4. Cafodd darpariaeth cefnogaeth iechyd meddwl a llesiant a chefnogaeth bwrpasol / wedi'i theilwra yn narpariaeth TRAC ac ADTRAC ei chanmol yn rheolaidd gan ran-ddeiliaid. Gwelwyd bod yr agweddau hyn o'r ddarpariaeth yn unigryw i TRAC ac ADTRAC a dyma beth oedd yn gwahaniaethu'r prosiectau hyn oddi wrth y gefnogaeth arall a gyflwynwyd yng Ngwynedd. Roedd rhan-ddeiliaid yn bryderus y byddai tynnu'r rhaglenni hyn yn ôl yn gadael bwlch mewn cefnogaeth leol mewn perthynas â chefnogaeth bwrpasol, a allai, yn ei dro, adael bwlch yn y gefnogaeth sydd ar gael i bobl ifanc sy'n wynebu'r rhwystrau mwyaf o ran cael mynediad at EET.

Felly, mae tynnu'r cynlluniau TRAC ac ADTRAC yn ôl yn codi pryderon ynghylch y bylchau fydd yn dod i'r amlwg mewn perthynas â'r ddarpariaeth sydd ar gael i gefnogi pobl ifanc yng Ngwynedd, lle nad yw eu hanghenion yn cael eu bodloni gan y ddarpariaeth prif lif ar hyn o bryd. Heb drefniadau amgen, mae addasrwydd y broses ar gyfer ymyrraeth gynnar, broceriaeth ac olrhain cynnydd sydd wedi cael hwb gan TRAC ac ADTRAC o bosib yn y fantol, ac mae hyn yn rhoi gallu pobl Gwynedd i gyflawni'r Fframwaith mewn perygl, i gydlynu'r gefnogaeth ac i sicrhau nad yw pobl ifanc yn syrthio i'r bwlch rhwng asiantaethau a'r ddarpariaeth. Fel y cyfryw, mae'n hanfodol bod Gwynedd yn dechrau ystyried etifeddiaeth y prosiectau hyn a sut ellir cydlynu'r gefnogaeth yn eu habsenoldeb.

Mae'n ymddangos mai'r hyn sydd wedi bod yn allweddol i lwyddiant canfyddedig TRAC ac ADTRAC yw'r dull o weithio yn amlasiantaethol, ac mae hyn wedi gweld prosiectau'n dwyn asiantaethau ynghyd i gyflwyno cefnogaeth i bobl ifanc sy'n NEET, neu sydd mewn perygl o ddod yn NEET. Felly, byddem yn awgrymu mai un o'r argymhellion allweddol wrth symud ymlaen yw bod sefydliadau dan y Fframwaith yn parhau i weithio'n amlasiantaethol ac yn adnabod adnoddau i gydlynu cefnogaeth wrth symud ymlaen.

3 Cyflwyniad

Ym mis Chwefror 2020, cafodd Wavehill, sefydliad ymchwil cymdeithasol annibynnol, ei gomisiynu gan y Grŵp Rheoli Fframwaith Ymgysylltu a Datblygu Ieuentid (Grŵp Rheoli'r Fframwaith) yng Nghyngor Gwynedd i werthuso cyfraniad TRAC ac ADTRAC at y Fframwaith.

Datblygwyd y Fframwaith gan Lywodraeth Cymru ac mae'n amlinellu dull Llywodraeth Cymru o leihau nifer y bobl ifanc rhwng 11 a 25 mlwydd oed nad ydynt mewn cyflogaeth, addysg neu hyfforddiant (NEET). Ar lefel leol, mae Grŵp Rheoli'r Fframwaith yn gyfrifol am fodloni gofynion y Fframwaith yng Ngwynedd. Mae'r Fframwaith yn seiliedig ar chwe phrif amcan:

- Adnabod y bobl ifanc sydd fwyaf mewn perygl o ymddieithrio a dod yn NEET
- Gwellu broceriaeth a chydlynu'r gefnogaeth i bobl ifanc
- Tracio a throsglwyddo pobl ifanc drwy'r system mewn ffordd gryfach
- Sicrhau bod y ddarpariaeth yn bodloni anghenion pobl ifanc
- Cryfhau sgiliau cyflogadwyedd a chyfleoedd am waith
- Mwy o atebolrwydd ar gyfer awdurdodau lleol.

Mae amrediad o gefnogaeth ar gael yng Ngwynedd sy'n tanatgu'r Fframwaith ac yn darparu cefnogaeth i helpu pobl ifanc i barhau mewn neu ail-ymgysylltu ag addysg, cyflogaeth a hyfforddiant (EET). Mae TRAC ac ADTRAC, sef pwnc y gwerthusiad hwn, **yn ddau brosiect** sy'n cyfrannu at y ddarpariaeth hon yng Ngwynedd. Mae'r ddau brosiect yn cael eu hariannu drwy Gronfa Gymdeithasol Ewrop (ESF), a daw'r cyllid i ben ym mis Mai 2021 ar gyfer ADTRAC a mis Gorffennaf 2022 ar gyfer TRAC.

Mae TRAC yn cefnogi plant a phobl ifanc rhwng 11 ac 16 mlwydd oed sydd mewn perygl o fynd yn NEET. Nod y rhaglen yw gweithio gyda'r unigolion hyn i liniaru'r risg hon a'u cefnogi i ail-ymgysylltu â'u haddysg, bwrw ymlaen i addysg bellach neu i gyflogaeth. Mae TRAC wedi bod yn weithredol yng Ngwynedd ers mis Mawrth 2016.

Mae ADTRAC yn cefnogi pobl ifanc rhwng 16 a 24 mlwydd oed sydd ar hyn o bryd yn NEET. Diben y rhaglen yw cefnogi pobl ifanc i ymgysylltu ag addysg, hyfforddiant neu gyflogaeth; datblygu sgiliau cyflogadwyedd a pharodrwydd at waith. Mae ADTRAC wedi bod yn weithredol ers mis Mehefin 2017.

Mae'r gwerthusiad hwn yn ystyried cyfraniad ac effaith TRAC ac ADTRAC ar ddatblygiad y Fframwaith yng Ngwynedd ac adnabod y risgiau a'r goblygiadau ar y Fframwaith Ymgysylltu yng Ngwynedd pan fydd y cyllid ar gyfer y rhaglenni hyn yn dod i ben.

1.1 Cefndir a chyd-destun polisi

Yn 2018, bu i'r Statistical First Release (SFR), ynghylch [cyfranogiad pobl ifanc mewn addysg a'r farchnad lafur](#), ganfod bod 10.3 y cant o bobl ifanc 16-18 mlwydd oed ac 16.1 y cant o bobl ifanc 19-24 mlwydd oed ledled Cymru yn NEET (Ystadegau Cymru, 2019). Nid yw'r SFR yn darparu data ar sail Awdurdod Lleol, fodd bynnag, mae peth data yn cael ei gasglu mewn perthynas ag ardaloedd lleol gan [arolwg hynt disgyblion Gyrfa Cymru](#). Yn 2018, bu i Arolwg Hynt Gyrfa Cymru o ymadawyr ysgol ganfod bod 2.53 y cant o ymadawyr Blwyddyn 13 ledled Cymru yn wybyddus fel NEET (Careers Wales, 2019). Yng Ngwynedd, roedd y ffigwr hwn yn sefyll ar 1.97 y cant. Yn ychwanegol, roedd 1.6 y cant o ddisgyblion Blwyddyn 11 yn wybyddus fel NEET (ibid). Yng Ngwynedd, roedd y ffigwr hwn yn sefyll ar 1.3 y cant. (Ystadegau Cymru, 2019)(Careers Wales, 2019)

Mae amrediad o ffactorau risg i bobl ifanc sy'n dod yn NEET, sydd bellach yn cynnwys cyrhaeddiad addysgiadol isel ar lefel TGAU, problemau iechyd, cyfrifoldebau gofalu ac amgylchiadau teuluol heriol (Powell A. , 2018).

Mae'r amser a dreulir fel NEET yn cael effaith economaidd arwyddocaol. Er enghraifft, amcangyfrifir bod pob person ifanc 16-18 mlwydd oed sy'n NEET yn costio £56,000 ar gyfartaledd i'r pwrs cyhoeddus dros eu hoes hyd at oedran ymddeol, drwy gostau i wasanaethau, darparu budd-daliadau a cholli refeniw treth (Crawford, Duckworth, Vinales, & Wyness, 2011). Ar lefel unigol, mae ymchwil wedi tynnu sylw bod yr amser a dreulir fel NEET yn gallu cael effaith andwyol ar ddeilliannau iechyd corfforol a meddyliol (Powell, 2018). Yn ogystal, gall yr amser a dreulir fel NEET gynyddu'r tebygolrwydd o ddiweithdra yn y dyfodol i'r unigolyn (ibid). (Crawford, Duckworth, Vinales, & Wyness, 2011)(Powell, 2018)

Mae amrediad o fentrau ledled Cymru sydd wedi ceisio gostwng cyfraddau NEET ymysg pobl ifanc. Er enghraifft, bu i *Gynllun Gweithredu Taclo Tlodi 2012-2016* Llywodraeth Cymru osod amcan i leihau cyfraddau NEET ymysg pobl ifanc 16-18 mlwydd oed i 9 y cant erbyn 2017. Cyflwynwyd y Fframwaith yn 2013, fel fframwaith sy'n gosod strategaeth Llywodraeth Cymru ar gyfer lleihau cyfraddau NEET ymysg pobl ifanc 11-25 mlwydd oed.

Mae amrediad o raglenni yn eu lle ledled Gwynedd sy'n ceisio lleihau'r cyfraddau NEET.

TRAC

Mae TRAC yn cael ei gyflwyno yng Ngwynedd, ac yn y pum Awdurdod Lleol arall yng Ngogledd Cymru. Mae'r rhaglen yn rhoi cefnogaeth i bobl ifanc 11-16 mlwydd oed sydd mewn perygl o fynd yn NEET. Mae'r rhaglen yn cael ei harwain gan Gyngor Sir Ddinbych. Mae'n cynnwys dull amlasiantaethol, sy'n gweithio â Gyrfa Cymru a'r rhaglen Activate ymhob ysgol uwchradd. Yng Ngwynedd, **mae'r rhaglen yn canolbwyntio'n bennaf ar bobl ifanc ym mlynnyddoedd 6-11 sy'n cael eu gweld fel petaent mewn perygl o ymddieithrio o addysg, i'w cefnogi i ail-ymgysylltu a rhoi iddynt sgiliau i lwyddo mewn EET.** Mae'r gefnogaeth yn darparu ymyraethau wedi'u teilwra i'r bobl ifanc hyn. Gobeithir y bydd hyn felly'n cael effaith ar leihau nifer y bobl ifanc fyddai'n mynd yn NEET fel arall. Roedd y rhaglen yn ceisio cyfrannu at y targedau a ganlyn yn y Fframwaith:

- Lleihau nifer y bobl ifanc sy'n NEET rhwng 16 ac 18 mlwydd oed i 9 y cant erbyn 2017.
- Lleihau cyfran y bobl ifanc rhwng 19 a 24 mlwydd oed sy'n NEET yng Nghymru, o gymharu â chyfartaledd y DU erbyn 2017.

ADTRAC

Yn wahanol i TRAC, sy'n cefnogi pobl ifanc cyn iddynt fynd yn NEET, mae ADTRAC yn cefnogi pobl ifanc rhwng 16 a 25 oed sydd wedi mynd yn NEET yn barod.

Mae ADTRAC yn cael ei gyflwyno yng Ngwynedd ac yn y pum Awdurdod Lleol sy'n weddill yng ngogledd Cymru, drwy ddull amlasiantaethol, dan arweiniad Grŵp Llandrillo Menai (GLIM). Mae'r prosiect yn cael ei gyflwyno ar y cyd â Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr (BIPBC), sy'n rhan o gyflwyno gwasanaethau iechyd meddwl a llesiant, drwy Ymarferwyr Iechyd Meddwl hyfforddedig. Ystyrir bod hwn yn ddull arloesol o ddarparu cefnogaeth i leihau cyfraddau NEET, gan ei fod yn dod â chefnogaeth iechyd meddwl a llesiant a chefnogaeth cyflogadwyedd ynghyd, yn y gobaith o leihau pryderon iechyd meddwl a llesiant y credir sy'n un o'r prif rwystrau i bobl ifanc rhag bwrw ymlaen i EET.

Mae TRAC ac ADTRAC yn brosiectau sy'n cael eu hariannu drwy Gronfa Gymdeithasol Ewrop (ESF), a daw'r cyllid i ben ym mis Mai 2021 ar gyfer ADTRAC a mis Gorffennaf 2022 ar gyfer TRAC. Mae'r adroddiad hwn yn ceisio deall pa effaith a gafodd yr ymyraethau hyn yng Ngwynedd, gyda'r nod o ddeall y goblygiadau ar gyfer y Fframwaith yng Ngwynedd ar ôl i'r cyllid ar gyfer y rhaglenni hyn ddod i ben.

Mae'r adroddiad hwn wedi'i strwythuro o amgylch pob un o'r amcanion sy'n tanategu'r Fframwaith, i asesu cyfraniad TRAC ac ADTRAC ar y Fframwaith.

4 Methodoleg a chyfyngiadau

Mae'r adran hon yn amlinellu'r fethodoleg ar gyfer y gwaith gwerthuso hwn, ar y cyd â'r cyfyngiadau sy'n ymwneud â'r dull.

1.1 Amcanion y gwerthusiad

Ffocws y gwerthusiad hwn yw deall a gwerthuso cyfraniad ac effaith TRAC ac ADTRAC ar y Fframwaith yng Ngwynedd. Mae hyn yn cynnwys archwilio cyfraniad ac effaith y ddwy raglen sydd wedi'u hariannu ar y chwe nod sydd wedi'u cynnwys yn y Fframwaith, sef:

1. Adnabod y bobl ifanc sydd fwyaf tebygol o ymddieithrio
2. Darparu gwell broceriaeth a chyswllt mewn perthynas â chefnogaeth
3. Prosesau olrhain a phontio cryfach drwy'r system ar gyfer pobl ifanc
4. Sicrhau bod y ddarpariaeth yn bodloni anghenion pobl ifanc
5. Atgyfnerthu sgiliau cyflogadwyedd a chyfleoedd am waith
6. Gwell atebolrwydd er mwyn cyflawni deilliannau gwell i bobl ifanc.

Bydd y gwerthusiad hefyd yn ystyried safbwyntiau rhan-ddeiliaid ynghylch y gefnogaeth a geir drwy TRAC ac ADTRAC, a goblygiadau'r gefnogaeth sy'n cael ei thynnu yn ôl ar allu Gwynedd i gyflawni'r Fframwaith.

4.6 Methodoleg

Bu i'r tîm ymchwil gynnal cyfres o gyfweiliadau manwl gyda 19 o ran-ddeiliaid, dros y ffôn neu drwy fideo. Roedd hyn yn cynnwys 15 o gyfweiliadau un-i-un, a dau gyfweiliad grŵp.¹ Ymysg y rhan-ddeiliaid a gyfweilwyd oedd:

- Aelodau Grŵp Rheoli'r Fframwaith
- Aelodau staff Cyngor Gwynedd
- Staff sy'n rhan o reoli a chyflwyno TRAC
- Staff sy'n rhan o reoli a chyflwyno ADTRAC
- Rhan-ddeiliaid sy'n rhan o gyflwyno cefnogaeth a gwasanaethau cyflogadwyedd eraill ar gyfer pobl ifanc yng Ngwynedd, megis staff o Gyrfa Cymru, Canolfannau Gwaith a'r Adran Gwaith a Phensiynau (DWP)
- Rhan-ddeiliaid sy'n rhan o gyflwyno gwasanaethau cefnogi eraill ar gyfer pobl ifanc yng Ngwynedd, gan gynnwys staff o'r Gwasanaethau Iechyd Meddwl Plant a Phobl Ifanc (CAMHS) a GISDA².

---

¹ Er mwyn sicrhau nad oedd modd adnabod y rhai oedd yn cael eu gweld yn seiliedig ar p'un a oeddynt wedi'u cynnwys mewn cyfweiliad grŵp neu gyfweiliad unigolyn, mae'r cofnodion Adnabod yn seiliedig ar nifer y cyfweiliadau a gynhaliwyd.

² Elusen sy'n cefnogi pobl ifanc digartref.

Bu'r tîm ymchwil hefyd yn adolygu data monitro yn ymwneud â TRAC ac ADTRAC, gan gynnwys:

- Data Monitro Cyfranogwyr ar gyfer ADTRAC (hyd at 1 Mawrth 2020)
- Data Ôl-16 Gyrfa Cymru
- Data Monitro Cyfranogwyr ar gyfer TRAC (hyd at 28 Mai 2020)
- Dadansoddiad o leoliadau unigolion Haen 1 a Haen 2 a gyfeiriwyd at y Panel Ôl-16 gan Gyrfa Cymru.

4.7 Cyfyngiadau

Er bod cyfweiliadau manwl yn golygu bod modd i ymchwilwyr ddatblygu dealltwriaeth fanwl o faterion, efallai bod hynny'n ddibynnol ar beth yn union y mae'r cyfranogwyr yn dewis ei rannu. Yn ôl eu natur, mae cyfweiliadau yn llai anhysbys na dulliau ymchwil eraill, megis arolygon ar-lein, ac felly fe all y rhai sy'n ymateb ddewis a dethol beth yn union y maent yn ei rannu, a pheidio â rhannu gwybodaeth benodol. Mae hyn yn benodol debygol o fod yn risg lle mae cyfranogwyr yn trafod materion sy'n ymwneud â'u gwaith, lle gallant fod yn bryderus am y goblygiadau posib os ydynt yn rhannu adborth negyddol. Ceisiodd y tîm ymchwil liniaru'r risg hon drwy sicrhau bod cyfranogwyr yn cael cyfrinachedd, sy'n sicrhau na fydd unrhyw wybodaeth fyddai'n tynnu sylw at bwy yw'r cyfranogwyr, yn cael ei rhannu o ran y cyfranogwyr na'u sefydliad. Bu i'r tîm ymchwil gynnal cyfweiliadau oedd hefyd yn cynnwys staff sy'n annibynnol o Gyngor Gwynedd, Grŵp Rheoli'r Fframwaith ac unrhyw sefydliadau eraill sy'n ymwneud â chyflwyno a rheoli gwasanaethau sy'n ymwneud â TRAC, ADTRAC a'r Fframwaith.

5 Prif Ganfyddiadau

1.1 Trosolwg a chyfraniad TRAC ac ADTRAC at y Fframwaith

Mae'r Fframwaith yn ceisio lleihau nifer y bobl ifanc rhwng 11 a 25 mlwydd oed nad ydynt mewn cyflogaeth, addysg neu hyfforddiant (NEET) yng Nghymru. Mae hyn yn cynnwys adnabod pobl ifanc sy'n debygol o ymddieithrio, ac sydd felly mewn perygl o fynd yn NEET, a darparu cefnogaeth briodol i helpu i liniaru yn erbyn y risg honno, ynghyd â darparu cefnogaeth i bobl ifanc sydd eisoes yn NEET er mwyn eu cynorthwyo i ail-ymgysylltu ag Addysg, Cyflogaeth neu Hyfforddiant (EET).

Y Fframwaith yng Ngwynedd

Yng Ngwynedd, mae Grŵp Rheoli'r Fframwaith yn gyfrifol am gymryd trosolwg o weithrediad y Fframwaith. Bu i'r grŵp gyfarfod ar sail chwarterol, a dod ag asiantaethau a sefydliadau gwahanol sy'n syrthio o fewn y Fframwaith ynghyd. Mae hyn yn cynnwys staff o addysg, gwasanaethau plant, cyfiawnder, gwasanaethau ieuencid, gwasanaethau cymdeithasol a Gyrfa Cymru.

Pa effaith y mae TRAC ac ADTRAC wedi'i gael ar allu Gwynedd i gyflawni yn erbyn y Fframwaith?

Cyn gweithrediad TRAC ac ADTRAC, nododd aelodau Grŵp Rheoli'r Fframwaith nad oedd llawer o ddarpariaeth yn ei lle i gyflawni'r Fframwaith. Er bod rhai paneli wedi bodoli, megis y rhwydwaith 14-19, mae'r gwaith wedi mynd yn fwy sylweddol gyda chyflwyniad TRAC ac ADTRAC.

Roedd yr holl rai a gyfwelwyd wedi nodi eu bod yn teimlo bod TRAC ac ADTRAC wedi cael effaith gadarnhaol ar allu Gwynedd i gyflawni yn erbyn y Fframwaith. Wrth egluro'r rhesymeg dros hyn, nododd y mwyafrif o'r rhai a gyfwelwyd (9/16) bod TRAC ac ADTRAC wedi darparu adnodd ychwanegol nad oedd ar gael yn flaenorol. Er enghraifft, roedd ADTRAC wedi darparu pum Gweithiwr Arweiniol ychwanegol i gefnogi pobl ifanc ar lawr gwlad. Darparodd hyn adnodd ychwanegol ar gyfer 'cnocio ar ddrysau' er mwyn helpu i adnabod pobl ifanc nad oedd mewn cyswllt ag unrhyw wasanaethau eraill yn flaenorol. Teimlwyd nad oedd y math hwn o adnodd ar gael mewn gwasanaethau eraill megis Gyrfa Cymru a Chanolfannau Gwaith. Yn yr un modd, adroddodd yr ymatebwyr bod TRAC wedi darparu adnodd ychwanegol i gefnogi pobl ifanc oedd wedi helpu i leihau'r pwysau ar ysgolion a thimau eraill. Nododd y rhai a ymatebodd bod yr adnodd ychwanegol hwn wedi helpu i gydlynu'r ddarpariaeth ledled Gwynedd, a'i fod wedi galluogi buddiolwyr i gael mynediad at gefnogaeth wedi'i theilwra oedd yn canolbwyntio ar eu hanghenion unigol.

Yn ogystal, adroddodd y rhai a gyfwelwyd bod TRAC ac ADTRAC wedi'u helpu i gyrraedd cyfranogwyr newydd. Roedd hyn yn cynnwys medru cael mynediad at gyfranogwyr oedd ag amrediad ehangach o anghenion, lle'r oedd yn bosib na fyddai cefnogaeth arall wedi bod mor briodol ar eu cyfer, ynghyd â chael yr adnodd i gyrraedd cyfranogwyr newydd nad oedd yn

hysbys i wasanaethau eraill, fel y trafodwyd uchod. Trafodwyd hyn gan 6/16 o'r rhai a gyfwelwyd.

'Os na fyddai'n nhw [TRAC ac ADTRAC] yna, byddai llawer mwy o bobl ifanc wedi'u dadleoli, na fyddai modd i ni fod wedi cysylltu â hwy. Maent wedi medru gwneud llawer mwy o'r gwaith dilyniant a chychwynnol na ni. Byddai llawer mwy o bobl ifanc 16-18 oed nad fyddai'n gwybod beth oeddynt yn ei wneud, yn enwedig y rhai nad oeddynt wedi cofrestru â'r Ganolfan Waith, gan eu bod yn syrthio oddi ar y rhestr, yn enwedig os nad oeddynt yn rhan o TRAC yn yr ysgol, gan bod y rheiny yn cael eu pasio ymlaen.'

(Cyfwelai, Rhif Adnabod 12)

Gofynnwyd i aelodau Grŵp Rheoli'r Fframwaith i adlewyrchu ar ba wahaniaeth fyddai wedi bod ar eu gallu i gyflawni'r Fframwaith os na fyddai'r ddwy raglen yn bodoli. Nododd pob cyfwelai a ymatebodd i'r cwestiwn hwn y byddai mwy o anawsterau wedi bod o ran cyflawni'r Fframwaith heb TRAC ac ADTRAC. O'r rhain, nododd 2/5 na fyddant wedi medru cyflawni i'r un safon. Yn ôl yr ymatebwyr, heb TRAC ac ADTRAC, byddai llai o weithwyr arweiniol ar gael i ddarparu'r gefnogaeth ddwys sydd ei hangen ar gyfer rhai o'r bobl ifanc y maent yn eu cefnogi. Nododd y 3/5 cyfwelai oedd yn weddill na fyddant wedi medru cyflawni unrhyw beth o sylwedd yn erbyn y Fframwaith heb TRAC ac ADTRAC.

Gofynnwyd i bob cyfwelai arall adlewyrchu ar ba wahaniaeth fyddai wedi bod yn eu gallu i gefnogi pobl ifanc 11-16 oed i aros mewn addysg, neu bobl ifanc 16-24 oed i ymgysylltu ag addysg, hyfforddiant a chyflogaeth, os na fyddai TRAC ac ADTRAC yn bodoli. O'r ymatebwyr hyn, adroddodd 9/11 y byddai wedi bod yn anoddach, neu na fyddant wedi medru gwneud cymaint ag y bu modd iddynt ei gyflawni gyda TRAC neu ADTRAC.

[Sut mae TRAC ac ADTRAC yn cymharu yn erbyn cefnogaeth arall yng Ngwynedd o ran eu cyfraniad a'u heffaith ar y Fframwaith?](#)

Adroddodd sawl cyfwelai (7/13) bod y gefnogaeth a gyflwynwyd drwy TRAC ac ADTRAC yng Ngwynedd yn unigryw, ac yn rhagori ar y ddarpariaeth arall oedd ar gael. Mewn perthynas ag ADTRAC, un o'r prif bethau a drafodwyd yma oedd y bartneriaeth â Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr (BIPBC), a olygai bod modd i ADTRAC ddarparu cefnogaeth iechyd meddwl a llesiant fel rhan o'r prosiect. Gwelwyd bod hwn yn nodwedd unigryw o'r gefnogaeth.

O ran TRAC, tynnodd rhai a gyfwelwyd sylw at y ffaith eu bod yn teimlo bod y gwaith y gallai ei gyflwyno i adnabod pwy oedd mewn perygl o fynd yn NEET, yn unigryw. Yn ogystal, nododd un cyfwelai eu bod yn teimlo budd penodol o ran y gefnogaeth a ddarparwyd gan ei fod yn canolbwyntio ar yr unigolyn:

'Mae TRAC yn rhoi'r unigolyn yn ganolog – gweld beth allant ei wneud i'r disgybl, gweithio gyda'r ysgol – ysgol yn dweud y byddai'r ddarpariaeth hon yn dda, yna byddai modd i TRAC ddefnyddio rhwydwaith i ganfod darpariaeth berthnasol. Maent yn gwybod beth sydd ar gael, mae o ganddyn nhw. Fedra i ddim meddwl am unrhyw asiantaeth arall sy'n gwneud yr un math o beth. Mae Gyrfa Cymru a gwasanaethau cymdeithasol yn bodoli – ond nid ydyn nhw'n medru buddsoddi'r

un faint o amser a gwneud hynny drwy roi'r person yn ganolog. O ran TRAC... [mae'n rhoi] cysondeb iddyn nhw, un person i weithio â nhw, amser i'w dreulio, y cyswllt efo ni, ynghyd â'r arbenigedd. Nid oes yr un gwasanaeth arall yn medru cynnig hynny.' (Rhif Adnabod Cyfweiliad - 17)

Mae'r adrannau a ganlyn yn ystyried yr effaith y mae TRAC ac ADTRAC wedi'i chael ar bob un o'r amcanion yn y Fframwaith.

5.6 Adnabod yn gynnar

Un o amcanion allweddol y Fframwaith yw adnabod yn gynnar y bobl ifanc sydd mewn perygl o ymddieithrio o addysg, cyflogaeth neu hyfforddiant. Fel rhan o Gynllun Gweithredu'r Fframwaith, nododd Llywodraeth Cymru y dylai Awdurdodau Lleol ymgorffori systemau adnabod yn gynnar sy'n eu galluogi i adnabod pobl ifanc sydd mewn perygl o ymddieithrio, ac y gellir eu defnyddio i adnabod anghenion cefnogi (Llywodraeth Cymru, 2013). Mae Cynllun Gweithredu'r Fframwaith (Llywodraeth Cymru, 2013) yn nodi y dylai Awdurdodau Lleol ddatblygu systemau adnabod cynnar effeithiol cyn-16 a systemau gweithredu parhaus ôl-16, i'w integreiddio â Model Haen Pump Ôl-16 Gyrfa Cymru ar gyfer unigolion 16-18 oed. (Llywodraeth Cymru, 2013)

Mae gweithrediad TRAC 11-24 yn darparu gyrrwr ar gyfer chwe awdurdod lleol Gogledd Cymru i gyd-ddatblygu un Teclyn Adnabod Cynnar ar gyfer y rhanbarth gan ddefnyddio matrices o ddata i gefnogi'r gwaith o adnabod. Mae hyn yn cael ei adnabod fel y teclyn proffil Dysgwr (LPT). Mae'r LPT yn adnabod pobl ifanc sy'n gymwys ar gyfer y prosiect ac sydd mewn perygl o ymddieithrio o addysg. Mae'r LPT wedi'i integreiddio â data ysgolion, ac yn defnyddio cyfuniad o ffynonellau data, gan gynnwys data a gasglwyd ar ymddygiad, cyrhaeddiad, presenoldeb a gwaharddiadau i gynhyrchu sgôr ar gyfer yr unigolyn sy'n cael ei ddefnyddio gan weithwyr TRAC i adnabod p'un a yw person ifanc yn gymwys i dderbyn cefnogaeth gan y tîm TRAC.

Mae ADTRAC yn defnyddio Model ymgysylltu Pum Haen Gyrfa Cymru i adnabod pobl ifanc 16-17 oed fyddai'n addas am gefnogaeth. Pennir bod pobl ifanc yn gymwys ar gyfer y prosiect pan maent yn syrthio o fewn haen 1, 2 neu 3. Gweler Model Pum Haen Gyrfa Cymru yn y tabl isod. Er mwyn adnabod pobl ifanc 18-24 oed, mae ADTRAC yn dibynnu'n bennaf ar gyfranogwyr yn cael eu hadnabod drwy gyfeiriadau gan y Ganolfan Byd Gwaith ar sail eu cymhwyster am fudd-daliadau diweithdra, yn ogystal ag asiantaethau a gwasanaethau eraill sy'n cefnogi pobl ifanc. Mae data Haen 1 a 2 Gyrfa Cymru yn cael ei rannu â Phaneli Ôl-16, sydd yna'n adnabod yn briodol pa gefnogaeth y maent yn ei deimlo y dylid cyfeirio'r person ifanc ati.

Tabl 3.1: Model ymgysylltu Pum Haen Gyrfa Cymru

Haen	Disgrifiad	Grŵp Cleient
5	Pobl ifanc mewn Addysg Bellach, Cyflogaeth neu Hyfforddiant (EET)	Yn parhau mewn addysg, cyflogaeth neu hyfforddiant (EET) Yn gweithio neu yn astudio yn rhan amser dros 16 awr Gwaith Gwirfoddol
4	Pobl ifanc mewn perygl o ymddieithrio o EET	Cymryd rhan mewn llai na 16 awr o EET Wedi'i adnabod mewn perygl o ymddieithrio o EET
3	Pobl ifanc 16 ac 17 oed sy'n ddi-waith ac yn hysbys i Gyrfa Cymru	Ymgysylltu gyda Gyrfa Cymru a/neu yn gwybod eu bod yn weithredol geisio EET; un ai yn barod i fynd i EET neu wedi asesu i fod angen rheoli gyrfa neu gymorth sgiliau cyflogadwyedd i fynd i EET
2	Pobl ifanc 16 ac 17 oed, sy'n hysbys i Gyrfa Cymru ac nad ydynt ar gael ar gyfer EET	Pobl ifanc nad ydynt ar gael ar gyfer EET Pobl ifanc sy'n methu â cheisio EET Pobl ifanc sydd â rhwystrau sy'n gofyn am gefnogaeth bersonol ddwys
1	Statws anhysbys wrth adael gwasanaethau Gyrfa Cymru	Pobl Ifanc anhysbys i Gyrfa Cymru

Pa mor effeithiol yw systemau adnabod yn gynnar presennol y rhaglenni TRAC ac ADTRAC?

Roedd mwyafrif y rhai a gyfwelwyd oedd yn rhan o TRAC yn adrodd bod yr LPT yn effeithiol (7/9). Teimlai staff cyflwyno bod yr LPT yn gywir ac yn adnabod y disgyblion oedd angen cefnogaeth ac mewn perygl uchel o fynd yn NEET, yn gywir. Fodd bynnag, teimlwyd bod rhai ardaloedd lle'r oedd yn bosib na fyddai'r teclyn yn canfod unigolion. Teimlwyd hyn mewn lleiafswm o achosion, er enghraifft, pan allai presenoldeb cyfranogwr fod yn dda gan y gallai eu hamgylchiadau personol olygu ei bod yn well ganddynt fod yn yr ysgol na bod adref. Teimlai rhai rhan-ddeiliaid bod TRAC wedi cynorthwyo i atal gwaharddiadau drwy ddal achosion yn gynnar.

Yn bennaf, roedd rhan-ddeiliaid yn ymateb i gwestiynau yn ymwneud ag adnabod yn gynnar mewn perthynas â TRAC. Gallai hyn ymwneud ag adeg benodol yn y cyfnod pan fo'r rhaglenni ar waith. Er enghraifft, mae TRAC yn ceisio adnabod pobl ifanc sydd mewn perygl o ymddieithrio o EET, ac felly gallant fod yn chwilio am gyfleoedd i'w hadnabod yn gynnar; ond mae ADTRAC ar y llaw arall yn cefnogi pobl ifanc sydd wedi ymddieithrio'n barod, ac felly efallai nad ydynt yn cael eu gweld fel rhai sy'n adnabod yn gynnar gan eu bod yn adnabod pobl ifanc mewn cam adweithiol o'u siwrne. Fodd bynnag, bu i un rhan-ddeiliad (dyfyniad isod) ganmol y paneli ôl-16 fel teclyn adnabod yn ADTRAC, a'i fod yn golygu y gallai gweithwyr adnabod anghenion cefnogi yn gynnar ac adnabod p'un a ddylent geisio ymgysylltu â chyfranogwyr penodol. Dylid nodi bod paneli ôl-16 yn eu lle cyn ADTRAC, fodd bynnag, teimlai'r rhan-ddeiliad hwn bod ADTRAC wedi cyfoethogi'r paneli.

'Dwi'n meddwl bod y ffordd y maen nhw'n cael eu hadnabod drwy'r paneli 16+ yn effeithiol iawn...Gan bod pawb yn dod o wahanol asiantaethau, y rhan fwyaf o'r amser mae rhywun yn debygol o adnabod y person neu'r teulu, ac felly mae'n helpu os ydym yn rhannu gwybodaeth a chodi ymwybyddiaeth o ran p'un a ddylai ADTRAC fynd i gnocio ar ddrysau...Mae pobl yn hynod o barod i rannu gwybodaeth a darparu cymorth. Mae'r panel yn ffordd wych o gael pawb yn cydweithio a chefnogi ei gilydd...Os oes gan y person nifer o rwystrau, gallwch ymestyn allan at asiantaethau eraill a allai helpu i gefnogi. Rydych yn gwybod pwy y gallwch gysylltu â nhw am help gyda gwahanol rwystrau a sicrhau bod hyn yn cael ei wneud cyn i ni gysylltu â'r bobl ifanc. Mae'r prosesau hyn wedi digwydd oherwydd ADTRAC, a chyn hynny, doedd dim byd o'r fath yn bodoli. Mae'r ffordd yma o adnabod pobl ifanc yn hynod fuddiol, gan ei fod yn dod ag asiantaethau at ei gilydd...Mae'n cael gwared ar y rhwystrau i'r gweithiwr.'

(Cyfwelai, Rhif Adnabod 13)

Ystyriwyd bod TRAC yn bwysig iawn o ran cyfrannu at amcan y Fframwaith i adnabod pobl ifanc sydd mewn perygl o fynd yn NEET. Teimlwyd bod y systemau yn TRAC wedi adeiladu ar y dull o adnabod yn gynnar dan y Fframwaith yng Ngwynedd.

Teimlwyd bod TRAC yn hanfodol yn y gwaith o adnabod pobl ifanc NEET, a chodwyd pryderon, yn absenoldeb TRAC yn cydlynu'r gwaith hwn, y byddai dyblygiad wrth i eraill geisio mynd ati i wneud hynny eu hunain, heb system wedi'i chydlynu'n glir. Teimlai rhai rhan-ddeiliaid bod TRAC wedi helpu i hybu gwaith o amgylch Ymyrraeth Gynnar, er enghraifft, roedd rhai rhan-ddeiliaid yn nodi nad oedd cyfarfodydd yn digwydd i'r un graddau cyn TRAC, ac na fyddant wedi adnabod cynifer o bobl ifanc cyn TRAC (4/11).

Teimlai rhai rhan-ddeiliaid bod TRAC wedi cynorthwyo i adnabod pobl ifanc ychwanegol, na fyddai wedi cael eu hadnabod yn flaenorol (3/11). Er hynny, roedd lleiafswm o ran-ddeiliaid (2/11) yn teimlo mai ychydig iawn o newid fyddai beth bynnag, gan bod eu gwasanaethau'n gweithio'n agos â phobl ifanc eisoes. Adroddodd rhan-ddeiliaid eraill (3/10), er eu bod wedi parhau i adnabod rhai o'r un bobl ifanc heb TRAC, yn ei hanfod, ni fyddai'r adnodd wedi bod ganddynt i fodloni eu hanghenion heb adnodd gan TRAC. Teimlai rhai o'r rhan-ddeiliaid hyn bod yr unigolion yn hysbys i ysgolion eisoes, ond nid oedd capasiti i gyflawni rhywbeth o sylwedd i'w cefnogi.

'Mae'r ysgolion yn deall pwy yw pwy, ac mae Gyrfa Cymru'n coladu'r wybodaeth, Ond, dim ond efo TRAC y gallwn ni wneud unrhyw beth o sylwedd.' **(Cyfwelai, Rhif Adnabod 6)**

Yn ogystal, nododd rhai rhan-ddeiliaid (2/11) nad oedd cyfarfodydd ymgysylltu ieuencid yn digwydd i'r un graddau heb ADTRAC, a bod hyn wedi hybu cydweithio. Yn ogystal, teimlwyd bod ADTRAC wedi bod yn allweddol o ran cael mynediad at gyfranogwyr:

'Mae ADTRAC wedi bod yn hanfodol o ran gwneud cyswllt â'r cleientiaid. Nid oedd gan Gyrfa Cymru'r adnoddau i wneud hyn.' **(Cyfwelai, Rhif Adnabod 12)**

Felly, mae'n ymddangos bod TRAC yn cyfrannu at y nod o adnabod yn gynnar yn y Fframwaith, ac mae risg o fylchau'n dod i'r amlwg mewn perthynas â chydlynu adnodd i adnabod pobl ifanc sydd mewn perygl o ymddieithrio o addysg os nad yw'r gefnogaeth hon ar gael. Mae ADTRAC hefyd yn ymddangos i chwarae rhan arwyddocaol wrth adnabod a chael mynediad at bobl ifanc sydd wedi ymddieithrio o EET, ac mae pryderon ynghylch nifer y bobl ifanc na fydd yn cael eu hadnabod heb ADTRAC yn ei le i gefnogi cydlyniant a darparu adnoddau i fodloni'r bobl ifanc, yn sgil capasiti cyfyngedig sefydliadau eraill.

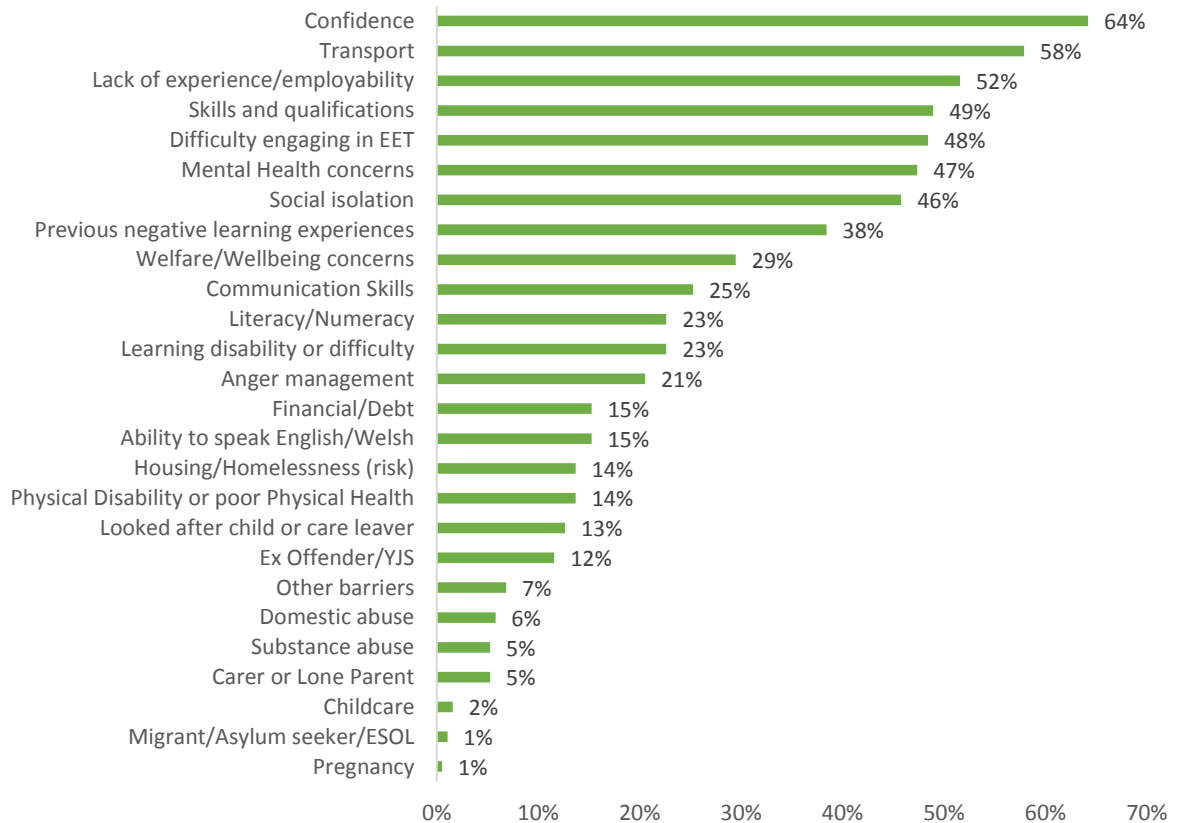
5.7 Broceriaeth

Cyflwynodd y Fframwaith amcan am well broceriaeth o gefnogaeth ar gyfer pobl ifanc sy'n NEET, drwy gydnabod y gall 'gwasanaethau a chefnogaeth fod yn ddryslyd i'w negodi ar gyfer pobl ifanc ac yna aml mae diffyg cydlyniant effeithiol [rhwng gwasanaethau]' (Llywodraeth Cymru, 2013). Dyhead yr amcan hwn oedd sicrhau bod pobl ifanc sydd wedi ymddieithrio, neu sydd mewn perygl o ymddieithrio, o EET yn cael mynediad at unigolion a all ddarparu cefnogaeth a chydlynu cefnogaeth arall y gallant fod ei hangen i leihau'r risg fod pobl ifanc yn llithro drwy fylchau mewn cefnogaeth ac yn ymddieithrio. Cyflwynodd y Fframwaith swyddogaeth 'gweithiwr arweiniol' fyddai'n cyflawni'r swyddogaeth hon. Mae disgwyl i'r gweithiwr arweiniol weithio gyda'r person ifanc i ddarparu cefnogaeth uniongyrchol ac/neu gydlynu cefnogaeth gan wasanaethau cefnogi eraill. (Llywodraeth Cymru, 2013)

[Beth yw'r anghenion cefnogi sy'n cael eu cyflwyno gan bobl ifanc i TRAC ac ADTRAC?](#)

Mae pobl ifanc sy'n cael mynediad at gefnogaeth drwy ADTRAC yn profi amrediad eang o rwystrau rhag cael mynediad i EET, fel y gwelir yn Ffigwr 3.1. Y rhwystrau mwyaf cyffredin rhag cael mynediad i EET, a brofwyd gan dros 50 y cant o gyfranogwyr, oedd diffyg hyder, problemau cludiant, a diffyg profiad/cyflogadwyedd. Yn ogystal, roedd gan 47 y cant o gyfranogwyr bryderon iechyd meddwl, a chafodd 43 y cant o gyfranogwyr ADTRAC eu cyfeirio at BIPBC am gefnogaeth iechyd meddwl neu lesiant.

Ffigwr 5.3 Cyfran y gyfranogwyr ADTRAC a brofodd bob rhwystr i EET wrth ymuno â'r rhaglen (Holl gyfranogwyr)

Ffynhonnell: Data Monitro Cyfranogwyr ar gyfer ADTRAC (Sail=190, Holl gyfranogwyr)

Mae TRAC yn casglu data meintiol llai cynhwysfawr ar yr anghenion cefnogi sydd gan gyfranogwyr; fodd bynnag, mae data monitro cydraddoldeb yn datgelu bod:

- Saith y cant o gyfranogwyr TRAC yn blant sy'n derbyn gofal
- Pump y cant o gyfranogwyr TRAC â chyflwr iechyd sy'n cyfyngu ar waith, ac mae gan bedwar y cant anabledd
- Dau y cant o'r gyfranogwyr yn cael eu heffeithio gan ddiweithdra neu waharddiad tai.

Mae iechyd meddwl hefyd yn bryder allweddol ymysg y garfan TRAC, ac mae 18 y cant o gyfranogwyr wedi derbyn ymyrraeth lechyd Meddwl neu gwrsela o ganlyniad i TRAC.

Beth yw cyfraniad TRAC ac ADTRAC at y trefniadau broceriaeth a chefnogi cyswllt dan y Fframwaith?

Gofynnwyd i aelodau Grŵp Rheoli'r Fframwaith adlewyrchu ar sut y cyfrannodd TRAC ac ADTRAC at y trefniadau broceriaeth a chefnogi cyswllt dan y Fframwaith. Bu i fwyafrif y rhai a gyfwelwyd (5/7) drafod sut y bu i TRAC ac ADTRAC fwydo i mewn i'r cydlyniad ar draws asiantaethau a disgrifio sut y gweithiodd gwasanaethau ar y cyd o amgylch y Fframwaith i ddeall anghenion cefnogaeth yr unigolion a chydlynu'r gefnogaeth honno. Roedd yr ymatebion gan rai rhan-ddeiliaid bod y prosesau hyn wedi cael eu gweithredu o fewn cyflwyniad TRAC ac ADTRAC. Er enghraifft, roedd cyfwelai wedi nodi mai TRAC oedd wedi 'sefydlu'r broses' ar gyfer broceriaeth, a bod ADTRAC wedi cael ei gydnabod am gyflwyno 'trefn a strwythur'. O dan y ddau brosiect, roedd staff o TRAC/ADTRAC yn cyfarfod ar y cyd â sefydliadau eraill oedd yn rhan o gyflwyno cefnogaeth i bobl ifanc. Cafodd hyn ei gydnabod am helpu sefydliadau i dorri allan o seilos a chaniatáu staff i weithio ar ran yr unigolyn, yn hytrach nag ar ran eu sefydliadau eu hunain'.

Hefyd, bu i un cyfwelai adrodd sut oedd TRAC ac ADTRAC wedi cefnogi broceriaeth drwy weithredu'r swyddogaeth 'gweithiwr arweiniol'. Mae'r ddau brosiect yn cynnwys mentoriaid sy'n cyflawni swyddogaeth y gweithiwr arweiniol, ac yn gweithio gyda chyfranogwyr i ddarparu cefnogaeth i fodloni eu hanghenion; fodd bynnag, bu i'r cyfwelai hwn hefyd fanylu ar sut oedd y gweithwyr hyn yn cefnogi broceriaeth drwy gefnogi pobl ifanc i gael mynediad at gefnogaeth arall, a helpu i frocra eu mynediad at y gefnogaeth honno.

'Mae'r ddau brosiect wedi dod â rhagor o weithwyr i mewn – felly mae modd cefnogi mwy o bobl ifanc. Agwedd allweddol – cymryd rôl gweithwyr arweiniol sydd wedi'u disgrifio yn y fframwaith – felly gan arwain anghenion y bobl ifanc o amgylch, gan ddwyn arbenigedd ynghyd, helpu i drosglwyddo – nid cyfeirio ymlaen yn unig, ond yn aml eu hebrwng am gefnogaeth...Mae'r gweithwyr yn eu helpu i gael mynediad at bethau sylfaenol megis apwyntiad Meddyg Teulu ac ati, gyda Chredyd Cynhwysol ac ati... (Rhif Adnabod Cyfweliad - 8)

Pa mor gynaliadwy yw'r trefniadau broceriaeth a chyswllt i gynnal y Fframwaith yn y dyfodol?

Bu i aelodau Grŵp Rheoli'r Fframwaith fynegi pryderon ynghylch p'un a fyddai modd iddynt gynnal y trefniadau broceriaeth pan fydd y cyllid ar gyfer TRAC/ADTRAC yn dod i ben. Roedd y rhai a ymatebodd yn cwstyfnu pwy fyddai'n cymryd y cyfrifoldeb am gydlynu cefnogaeth rhwng asiantaethau, ac roeddynt yn codi pryderon ynghylch colli gweithwyr arweiniol. Codwyd pryderon ynghylch lefel yr adnodd fyddai wedi bod ar gael heb y cyllid gan TRAC ac ADTRAC, a chododd rhai rhan-ddeiliaid bryderon na fyddai asiantaethau eraill yn medru llenwi'r bwlch o ran y cydlyniad a adawyd yn sgil colli TRAC ac ADTRAC. Codwyd pryder penodol ynghylch colli gweithwyr arweiniol i gydlynu cefnogaeth yn absenoldeb ADTRAC. Adroddodd un cyfwelai, heb ADTRAC, y byddai angen i sefydliadau trydydd sector, gwasanaethau statudol a Gyrfa Cymru wneud mwy o waith ar weithgarwch estyn allan i gynorthwyo i frocra cefnogaeth, ond roeddynt yn pryderu y byddai bwlch sgiliau yma gan bod staff ADTRAC wedi datblygu rhwydweithiau ac yn arbenigo mewn cyflwyno yn unol ag anghenion y bobl ifanc.

Mae'r uchod yn dangos bod pryderon ynghylch pa mor gynaliadwy yw'r trefniadau broceriaeth, heb TRAC ac ADTRAC.

5.8 Orlhain cynnydd

Mae'r Fframwaith yn cynnwys amcan i gryfhau olrhain, er mwyn sicrhau bod pobl ifanc yn derbyn y gefnogaeth sydd ei hangen arnynt, ac i werthuso effaith y gefnogaeth sy'n cael ei darparu i bobl ifanc [CITATION Wel13 \l 2057]. (Llywodraeth Cymru, 2013)

[Beth yw cyfraniad TRAC ac ADTRAC at y trefniadau olrhain a phontio drwy systemau ar gyfer pobl ifanc rhwng 11 a 24 oed?](#)

Adroddodd staff cyflawni TRAC eu bod yn defnyddio cyfuniad o'r prosesau a ganlyn i olrhain cynnydd:

- Gosod targedau a chymharu canlyniadau
- Adolygiadau ac adroddiadau rheolaidd
- Monitro sgoriau LPT cyfranogwyr yn barhaus
- Dull llwytho achosion
- Adborth gan ysgolion.

O fewn y data monitro, mae TRAC hefyd yn casglu'r hyn a ganlyn:

- Hanes ymyrraeth llawn ar gyfer pob cyfranogwr, sy'n manylu ar fath yr ymyrraeth a dderbyniwyd, y darparwr a'r dyddiad mynychu
- Hefyd, gofynnir i gyfranogwyr gwblhau'r asesiad Youth Star yn rheolaidd er mwyn olrhain eu cynnydd mewn perthynas â chwe agwedd o'u bywydau ³
- Data deilliannau, gan gynnwys nifer y cyfranogwyr sy'n bwrw ymlaen mewn addysg, mynd i gyflogaeth ac yn ennill cymwysterau neu ddeilliannau cadarnhaol eraill.

Mae ADTRAC yn casglu'r data a ganlyn er mwyn olrhain cynnydd cyfranogwyr:

- Newidiadau mewn llesiant cyfranogwyr, wedi'i fesur gan ddefnyddio Graddfa Llesiant Meddwl Warwick–Caeredin (WEMWBS)
- Newidiadau yn nata cyflogadwyedd a pharodrwydd am waith y cyfranogwyr, wedi'i fesur drwy Work Star⁴, yn ogystal â data deilliannau megis nifer y cyfranogwyr sy'n mynd i mewn i gyflogaeth, addysg a hyfforddiant, ac sy'n ennill cymwysterau neu ddeilliannau cadarnhaol eraill.

---

³ Mae Youth Star yn edrych ar gynnydd pobl ifanc mewn perthynas â chwe agwedd o'u bywydau (gwneud gwahaniaeth, gobeithion a breuddwydion, llesiant, addysg a gwaith, cyfathrebu, a dewisiadau ac ymddygiad). Mae rhagor o wybodaeth ar gael [yma](#).

⁴ Mae Work Star yn mesur gwahanol agweddau o gyflogadwyedd a chyflogaeth ac mae'n cael ei ddefnyddio fel arfer i fesur siwrne oedolion sy'n ddi-waith neu sy'n dychwelyd i'r gweithle. Mae rhagor o wybodaeth am Work Star ar gael [yma](#).

- Rhwystrau i EET sy'n cael eu profi gan gyfranogwyr wrth iddynt fynd i mewn ac ymadael â'r gefnogaeth
- Cofnodion o hyfforddiant a chysiau a ddilynwyd gan y cyfranogwyr
- Cofnodion o gyfeiriadau gan BIPBC am gefnogaeth llesiant, a math y gefnogaeth a ddarparwyd.

Yn ogystal â'r prosesau ffurfiol hyn ar gyfer olrhain cynnydd, tynnodd rhan-ddeiliaid sylw at y ffaith bod olrhain cynnydd hefyd yn cael ei wneud drwy strwythurau cyfarfodydd. O ran ADTRAC, mae hyn yn cynnwys cyfarfodydd leuenctid a Datblygiad, lle bydd y tîm ADTRAC yn rhannu gwybodaeth yn ôl ar gynnydd cyfranogwyr a gafodd eu cyfeirio. O fewn TRAC, mae cyfarfodydd rheolaidd rhwng sefydliadau hefyd yn cael eu defnyddio fel teclyn ar gyfer olrhain cynnydd. Bu i rai rhan-ddeiliaid o fewn sefydliadau cyfeirio hefyd dynnu sylw at sut y bu iddynt dderbyn cyswllt rhagweithiol gan Fentoriaid yn ADTRAC er mwyn rhoi gwybod iddynt beth oedd wedi digwydd gyda chleient a oedd wedi'i gyfeirio (o fewn ffiniau rhannu data). Roedd y prosesau hyn yn fwy ad-hoc ac yn dibynnu ar aelodau staff unigol.

Bu i ran-ddeiliaid hefyd nodi bod prosesau olrhain yn eu lle rhwng TRAC ac ADTRAC er mwyn trosglwyddo achosion rhwng y prosiectau wrth i bobl ifanc gyrraedd y trothwy oedran lle maent yn rhoi'r gorau i fod yn gymwys am TRAC ac yn dod yn gymwys am ADTRAC. Mae hyn hefyd yn cynnwys pobl ifanc nad ydynt efallai wedi derbyn cefnogaeth TRAC yn yr ysgol, ond y pennir eu bod mewn perygl o fynd yn NEET.

Gofynnwyd i ran-ddeiliaid ystyried p'un a oeddynt yn teimlo bod y systemau ar gyfer olrhain cynnydd yn TRAC ac ADTRAC yn effeithiol. O'r ymatebwyr hyn, adroddodd 6/16 bod y prosesau yn effeithiol, cafwyd ymateb cymysg gan 7/16, a dywedodd 3/16 o'r ymatebwyr nad oeddynt yn gwybod. Cyfeiriodd ymatebwyr oedd yn teimlo bod y prosesau'n effeithiol at gyfarfodydd rheolaidd a chyswllt parhaus rhwng sefydliadau, a theimlwyd eu bod yn llyfnhau'r prosesau o adnabod anghenion cyfranogwyr.

'Wedi bod yn effeithiol. Dyna oedd pwynt TRAC. Roedd yn gwneud yn siŵr bod y bobl ifanc yn cael eu hystyried yn fwy cyson ac yn rheolaidd (Nid unwaith bob dau fis yn unig). Mae cydweithio â phawb yn golygu bod modd dweud yn well lle mae person ifanc o fewn y system. Mewnbwn ansoddol gan bob sefydliad.' **(Cyfwelai, Rhif Adnabod 3)**

Roedd y rhai oedd yn cyflwyno barn fwy cymysg yn trafod materion megis prosesau o fewn ADTRAC i gadw mewn cysylltiad â chyfeirwyr yn ddibynnol ar y gweithiwr unigol; ac yn cwestiynu p'un a oedd y pethau cywir yn cael eu mesur. Er enghraifft, o ran ADTRAC, cododd un rhan-ddeiliad bryderon ynghylch p'un a oeddynt yn medru mesur camau llai mewn cynnydd ar gyfer cyfranogwyr, a allai fod yn benodol ystyrion os oes gan y cyfranogwr rwystrau hynod o gymhleth. Yn ogystal, cododd un rhan-ddeiliad heriau o amgylch y prosesau ar gyfer symud pobl ifanc tuag at gefnogaeth llesiant fel rhan o ADTRAC:

'Yn fy marn i, os oes gweithiwr ADTRAC yn rhan o bethau, maen nhw'n cario ymlaen i weithio efo'r gweithiwr allweddol. Mae hynny'n digwydd. Yr unig her yr wyf wedi'i chanfod fy hun yw bod gan y bobl ifanc nifer o heriau, ac o bryd i'w gilydd mae'n anodd cael y person ifanc i gytuno i gael ei gyfeirio a phan maent yn cael eu cyfeirio, mae'n anodd eu cyflwyno i'r gweithiwr ADTRAC weithiau. Yr hyn sy'n dda yw bod y gweithwyr ADTRAC yn deall y gall gymryd un neu ddau o weithiau i gael y bobl ifanc i ymddiried ynddynt a dod i'w cyfarfod. Roedd yn rhaid i'r person ifanc ddod i gwrdd â'r gweithiwr ADTRAC gyda'r cyfeiriwr, ac o hynny maent yn cwrdd â'r gweithiwr CAMHS, felly mae'n rhaid iddynt gwrdd â dau berson newydd. Ond pan fyddaf wedi dweud bod y person yn hynod o bryderus, a'i fod yn fwy o achos CAMHS, maent wedi cael gwared ar y person yn y canol er mwyn lleihau'r rhwystr hwnnw...Mae'n drueni na allwn ni gael mynediad mwy rhwydd at y gweithwyr CAMHS, gan ein bod yn adnabod y bobl ifanc ac yn gwybod beth yw eu problemau. Mae'r broses ADTRAC hon yn ychwanegu person dieithr arall yn y canol.' **(Cyfwelai, Rhif Adnabod 10)**

Pa mor addas yw'r prosesau olrhain a phontio er dibenion y Fframwaith yn y dyfodol?

Pan gawsant eu holi ynghylch addasrwydd y prosesau olrhain a phontio gan TRAC ac ADTRAC er dibenion y Fframwaith, adroddodd mwyafrif y rhan-ddeiliaid eu bod yn addas (8/9). Dim ond un rhan-ddeiliad oedd yn anghytuno. Bu i'r rhan-ddeiliad dynnu sylw at bryderon ynghylch p'un a oedd y ffynonellau data cywir yn cael eu defnyddio i olrhain cynnydd a phryderon ynghylch yr Adran Gwaith a Phensiynau ddim yn rhannu gwybodaeth. Cafodd y mater o rannu gwybodaeth gyda'r Adran Gwaith a Phensiynau ei godi gan ran-ddeiliad arall hefyd, mewn perthynas ag effeithiolrwydd y prosesau. Roeddynt wedi canfod bod hyn yn golygu nad oedd modd integreiddio'r prosesau olrhain â'r Adran Gwaith a Phensiynau.

Roedd y rhan-ddeiliaid oedd yn teimlo bod y prosesau'n addas yn canmol y dull amlasiantaethol oedd yn dod â holl aelodau'r Fframwaith ynghyd.

Pa effaith mae'r prosesau olrhain a phontio wedi'u cael ar bobl ifanc?

Holwyd rhan-ddeiliaid pa effaith oedd y prosesau olrhain a phontio wedi'i chael ar y bobl ifanc oedd yn cael eu cefnogi gan TRAC ac ADTRAC. Yn gyffredinol, nid oedd llawer o fanylder yn yr ymatebion i'r cwestiwn hwn, ac ni ymatebodd nifer o ran-ddeiliaid, ac efallai bod hyn yn awgrymu bod hwn yn un o'r meysydd yr oedd ymatebwyr yn llai ymwybodol ohono.

O'r rhai a ymatebodd, adroddodd 6/9 o ran-ddeiliaid bod y prosesau olrhain a phontio wedi cael effaith gadarnhaol ar bobl ifanc. Yn gyffredinol, roedd rhan-ddeiliaid yn cyfeirio at y prosesau ar gyfer olrhain cynnydd yn TRAC ac ADTRAC, megis gosod nodau ac ailymweld â theclynnau asesu megis Work Star neu WEMWBS. Cafodd y rhain eu disgrifio fel elfennau defnyddiol oedd yn cynorthwyo cyfranogwyr i 'feincnodi eu cynnydd'. Wrth drafod olrhain cynnydd, trafododd un rhan-ddeiliaid y cynnydd rhwng gwasanaethau, a nododd ei fod o'r farn ei bod yn fuddiol i bobl ifanc bod ADTRAC yn medru symud pobl ifanc ar draws gwasanaethau drwy eu helpu i wneud cyflwyniadau, ac felly lyfnhau eu datblygiad ymlaen at wasanaethau eraill.

Pa mor gynaliadwy yw'r trefniant olrhain a phontio pan mae'r cyllid TRAC ac ADTRAC yn cael ei dynnu'n ôl?

Roedd rhan-ddeiliaid yn ansicr yn gyffredinol ynghylch p'un a fyddai unrhyw rai o'r prosesau o TRAC ac ADTRAC yn cael eu cynnal pan fo'r cyllid yn cael ei dynnu yn ôl, er y bu i nifer o ran-ddeiliaid fynegi diddordeb mewn cadw'r prosesau. Codwyd pryderon ynghylch y capasiti a'r cyllid i gyflawni ar y prosesau hyn heb TRAC ac ADTRAC.

'Yr hyn sy'n fy mhoeni i yw nad oes gan y gwasanaeth ieuenctid yr un capasiti i gario ymlaen â'r gwaith hwn. Bydd Gyrfa Cymru yn dal o gwmpas ond maent yn gweithio â llawer o fyfyrwyr. Bydd rhai elfennau yn cario ymlaen, ond bydd eraill yn cael eu colli ac efallai na fyddant yn cael eu cydlynu na'u targedu cystal tuag at y bobl ifanc.' **(Cyfwelai, Rhif Adnabod 11)**

Adroddodd cyfwelai arall pe byddai systemau'n cael eu cadw er dibenion olrhain, eu bod yn annhebygol o fod mewn 'un lle penodol', a'u bod yn fwy tebygol o fod yn 'cael eu llywio'n sefydliadol' yn hytrach na'n cylchdroi o amgylch yr unigolyn fel yr oeddynt gyda TRAC ac ADTRAC.

5.9 Darpariaeth

Roedd Cynllun Gweithredu'r Fframwaith yn galw am fapio'r ddarpariaeth bresennol yn fwy grymus, ac am ddarpariaeth newydd sy'n targedu anghenion heb eu bodloni er mwyn osgoi dyblygu'r gefnogaeth [CITATION Wel13 \l 2057]. (Llywodraeth Cymru, 2013)

Beth yw cyfraniad TRAC at y Fframwaith i leihau nifer y bobl ifanc rhwng 11 ac 16 oed sydd mewn perygl o ymddieithrio o addysg?

Mae TRAC yn darparu mynediad at y ddarpariaeth a ganlyn:

- Cefnogaeth o ran llesiant a phresenoldeb
- Cwnsela a chefnogaeth iechyd meddwl
- Cyrsiau a lleoliadau gwaith
- Sesiynau wedi'u cyflwyno gan Gyrfa Cymru.

Fel y trafodwyd yn flaenorol yn y rhan ar Froceriaeth, mae hyn yn cynnwys dull gweithiwr arweiniol lle mae gan gyfranogwyr fynediad at fentor enwebedig yn y tîm TRAC sy'n gweithio â nhw i adnabod darpariaeth briodol a chydlynu'r gefnogaeth honno.

Hyd yma, mae 383 o gyfranogwyr wedi ymadael â TRAC. O'r rhain, cafodd 48 y cant eu cofnodi fel rhai sydd mewn risg is o fynd yn NEET. Roedd 22 y cant o gyfranogwyr wedi ennill cymwysterau.

Er y gallai hyn awgrymu nad oedd mwyafrif y cyfranogwyr oedd wedi ymadael wedi cael eu cofnodi fel rhai oedd mewn risg is o fynd yn NEET (52 y cant), gallai hyn ymwneud yn rhannol â bylchau yn y data sydd ar gael. Yn wir, ni ellir cofnodi unigolyn fel un sydd mewn risg lai o fynd yn NEET os oes gostyngiad o 10 y cant yn eu sgôr LPT, ac fel y cyfryw nid yw'r LPT yn rhoi ystyriaeth i'r holl unigolion a allai fod wedi gweld eu risg o fynd yn NEET yn gostwng i ryw raddau. Yn ychwanegol, mae TRAC yn perfformio'n dda yn erbyn ei darged o 49 y cant o bobl ifanc sy'n ymadael o'r prosiect sydd mewn risg is o fynd yn NEET.

Roedd rhan-ddeiliaid yn gadarnhaol ynghylch y swyddogaeth yr oedd TRAC wedi'i chwarae o ran lleihau nifer y bobl ifanc sy'n ymddieithrio o addysg. Nid oedd yr holl ran-ddeiliaid mewn sefyllfa i ymateb i'r cwestiwn hwn, fodd bynnag, o'r rhai a ymatebodd, adroddodd 9/12 bod TRAC wedi cyfrannu at leihau nifer y bobl ifanc sy'n ymddieithrio o addysg, ac fe nododd y tri cyfwelai oedd yn weddill nad oeddynt yn gwybod digon ynghylch y mater hwn. Adroddodd dau ran-ddeiliad bod TRAC yn helpu i wella ymgysylltiad ag addysg a phresenoldeb pobl ifanc, ac adroddodd un rhan-ddeiliad eu bod yn teimlo ei fod yn arwain at ostyngiad mewn gwaharddiadau. Adroddodd y rhan-ddeiliaid eraill (3/12) bod TRAC yn darparu cefnogaeth ychwanegol i helpu i leihau'r rhwystrau neu'r materion y gallai pobl ifanc fod yn eu wynebu er mwyn cynorthwyo i'w cadw yn yr ysgol.

[Beth yw cyfraniad ADTRAC at y Fframwaith i leihau nifer y bobl ifanc rhwng 16 a 24 oed nad ydynt mewn addysg, hyfforddiant neu gyflogaeth?](#)

Mae ADTRAC yn darparu cefnogaeth holistaidd sydd wedi'i deilwra i bob unigolyn mae'n ei gefnogi. Mae ADTRAC yn cyflwyno'r ddarpariaeth a ganlyn i gefnogi cyfranogwyr i ymgysylltu mewn EET:

- Cefnogaeth cyflogadwyedd traddodiadol, megis cynorthwyo unigolion i ddatblygu eu CVs a'u sgiliau cyfweld
- Caffael cyrsiau a hyfforddiant pwrpasol i gefnogi cyfranogwyr i ddatblygu eu sgiliau neu oresgyn eu rhwystrau i fynd i EET
- Helpu cyfranogwyr i gael mynediad ac ennill cymwysterau newydd a thystysgrifau hyfforddi
- Cefnogi cyfranogwyr i gael mynediad at gyngor ac arweiniad arbenigol i helpu i oresgyn rhwystrau
- Cefnogaeth iechyd meddwl a llesiant arbenigol, gan gynnwys datblygu cyfleoedd i gyfranogwyr gael mynediad at weithgareddau sy'n hybu'r Pum Ffordd at Lesiant.

Hyd at fis Mawrth 2020, roedd 190 o bobl ifanc yng Ngwynedd wedi cymryd rhan yn ADTRAC.⁵ Hyd yma, mae 78 o gyfranogwyr (41 y cant) wedi ymadael â chefnogaeth.

O'r 78 oedd wedi ymadael â chefnogaeth, bu i 77 y cant ymadael i EET. Mae Tabl 3.2 dros y dudalen yn darparu trawstoriad o'r deilliannau a lleoliad cyfranogwyr sydd wedi ymadael â chefnogaeth.

---

⁵ Mae'r ffigur hwn yn cynnwys unigolion nad oedd wedi'u rhestru dan "ddim yn hawlio" o fewn data monitro rhanbarthol yn unig.

Tabl 3.2: Deilliannau a gyflawnwyd hyd at fis Mawrth 2020

Targed Deilliannau	Cyfanswm a Gyflawnwyd (hyd at fis Mawrth 2020)
Cyfanswm y Cyfranogwyr	190
Cyfranogwyr NEET (16-24 mlwydd oed) wedi ennill cymwysterau wrth ymadael	41
Cyfranogwyr NEET (16-24 mlwydd oed), mewn addysg/hyfforddiant wrth ymadael	23
Cyfranogwyr NEET (16-24 mlwydd oed) yn mynd i gyflogaeth wrth ymadael	37
Cyfranogwyr yn ennyn deilliannau cadarnhaol eraill	796 ⁶

Ffynhonnell: Data Monitro Cyfranogwyr ar gyfer ADTRAC (Sail=190)

Mae'r tabl isod yn rhoi dadansoddiad o'r deilliannau cadarnhaol eraill sydd wedi'u cyflawni gan gyfranogwyr.

Tabl 3.3: Deilliannau cadarnhaol eraill a gyflawnwyd hyd at fis Mawrth 2020

Deilliannau Cadarnhaol Eraill	Cyfanswm a Gyflawnwyd
Unrhyw Ddeiliant Cadarnhaol	79
Cyflawni cymhwyster yn rhannol	1
Cyflawni hyfforddiant heb ei achredu	8
Addysg/hyfforddiant llai na 16 awr	5
Cwblhau lleoliad profiad gwaith	11
Cwblhau cyfle i wirfoddoli	8
Cyflogaeth/hunangyflogaeth llai na 16 awr	4
Mynd i gyflogaeth ar gytundeb dim oriau	1
Gwelliant mewn llesiant emosiynol/meddyliol	59
Gwelliant mewn deilliannau meddal	67
Mwy nag un cymhwyster	12
Mynd i gynllun hyfforddeion	2

Ffynhonnell: Data Monitro Cyfranogwyr ar gyfer ADTRAC (Sail=190)

Mae'r data hwn yn awgrymu bod ADTRAC yn cael effaith gadarnhaol ar leihau nifer y bobl ifanc sy'n NEET yng Ngwynedd. Fodd bynnag, dylid nodi er bod cyfran uchel o bobl ifanc sydd wedi ymadael ag ADTRAC wedi mynd i EET, rywsut, mae Gwynedd dipyn ar ei hôl hi o ran cyflawni ei dargedau ar gyfer nifer o bobl ifanc sydd wedi mynd i gyflogaeth ac addysg a hyfforddiant o ganlyniad i ADTRAC. Fodd bynnag, efallai y dylanwadir ar hyn i raddau yn sgil y ffaith bod y prosiect yn dal i fynd rhagddo ac fel y cyfryw, mae'n bosib y bydd rhagor o ddeilliannau yn cael eu cynhyrchu ac fe ellid cofnodi rhagor o ddeilliannau wrth i'r prosiect

⁶ Mae'r ffigur hwn yn uwch na nifer yr unigolion oedd wedi ymadael, gan bod deilliannau cadarnhaol eraill wedi'u cofnodi yn erbyn cyfranogwyr sydd heb ymadael y gefnogaeth hyd yma.

agosáu at gael ei gwblhau. Mae'r targedau a'r perfformiad cyfredol ar gyfer Gwynedd wedi'u hamlinellu yn Nhabl 3.4 dros y dudalen.

Tabl 3.4: Cyfranogwyr NEET yn mynd i EET - Targedau a Pherfformiad

Deilliannau	Targed	Cyfanswm a Gyflawnwyd	Cyfradd y targed a gyflawnwyd %
Cyfranogwyr NEET mewn addysg/hyfforddiant wrth ymadael	60	23	38%
Cyfranogwyr NEET yn mynd i mewn i gyflogaeth wrth ymadael	94	37	39%

Ffynhonnell: Data Monitro Cyfranogwyr ar gyfer ADTRAC i Wynedd (Sail=190)

Gallai hyn awgrymu, er bod ADTRAC yn cyfrannu at leihad yn nifer y bobl ifanc sy'n NEET yng Ngwynedd, nid yw'n cael effaith mor dda â'r hyn a ragwelwyd ar ddechrau'r prosiect, ac mae'n cyrraedd cyfran gymharol fechan o gyfranogwyr. Dylid nodi bod y patrwm hwn yn gyson â'r heriau sydd wedi'u hwynebu ar lefel weithredol ar draws ADTRAC, ac nid yw'n unigryw i Wynedd (Maughan, et al., 2020).

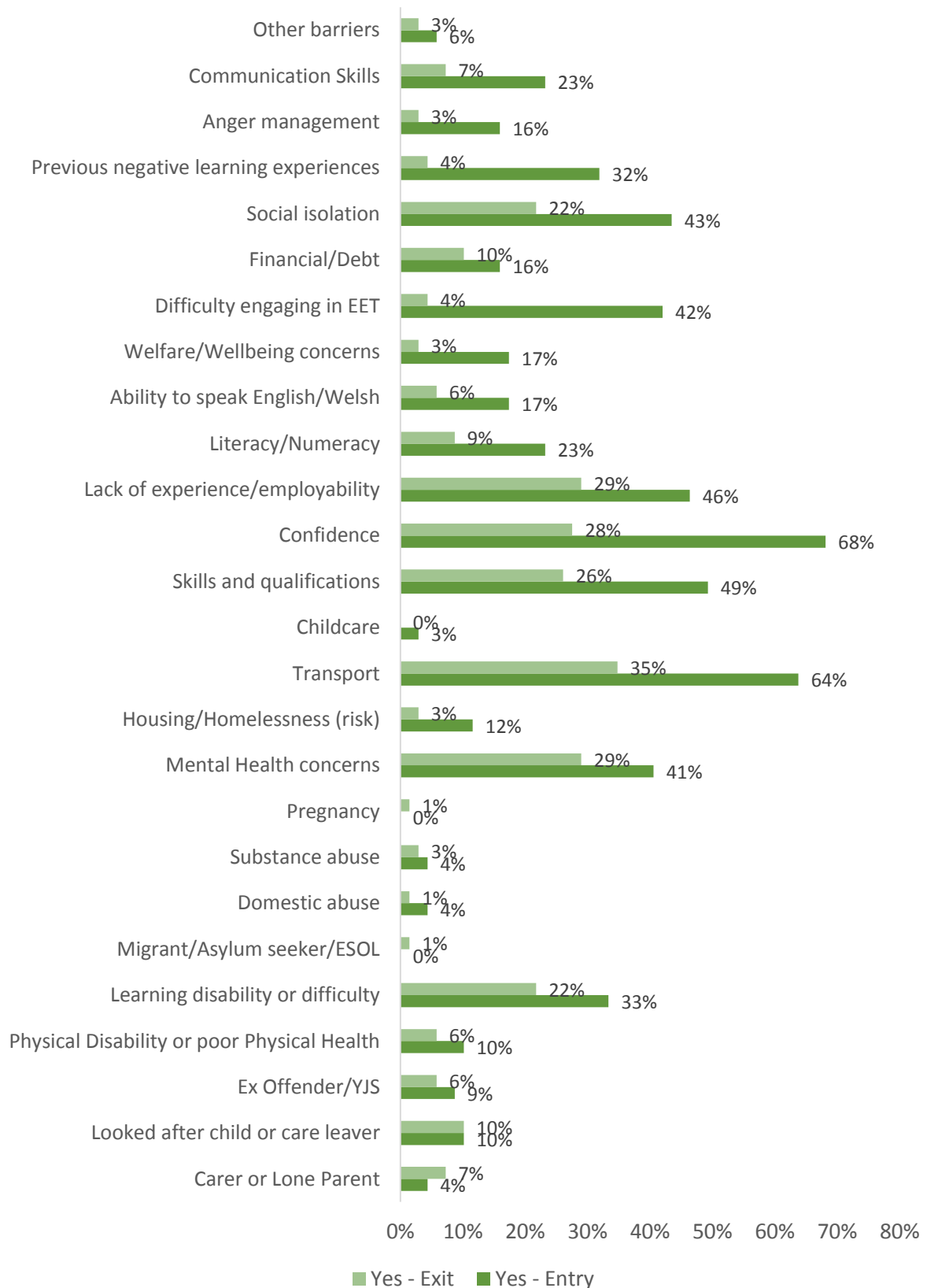
Yn ogystal â'r deilliannau caled a drafodwyd uchod, mae'n ymddangos bod ADTRAC hefyd yn cael effaith ar leihau'r rhwystrau sy'n atal datblygiad cyfranogwyr i EET. Wrth ymuno ac ymadael â'r prosiect, gofynnwyd i gyfranogwyr adrodd am y rhwystrau i fynd i EET yr oeddynt yn eu profi. Wrth ymuno ag ADTRAC, roedd cyfranogwyr, ar gyfartaledd, yn profi chwe rhwystr oedd yn cyfyngu ar eu datblygiad i EET. Wrth ymadael â'r gefnogaeth, mae'r cyfartaledd hwn wedi'i ostwng i dri.

Dengys Ffigwr 3.2 dros y dudalen, y gyfran o gyfranogwyr oedd yn profi rhwystrau cyffredin i fynd i EET wrth ymuno ac ymadael â'r prosiect. Wrth ymuno, hyder oedd un o'r prif rwystrau i gyfranogwyr yn mynd i EET, a adroddwyd gan 68 y cant o gyfranogwyr. Wrth ymadael, roedd y rhwystr hwn yn cael ei adrodd gan 28 y cant o gyfranogwyr.

Roedd cyfran y cyfranogwyr oedd yn adrodd am ddiffyg profiad/cyflogadwyedd a diffyg sgiliau a chymwysterau fel rhwystrau i fynd i EET, hefyd wedi gostwng yn sylweddol ymysg cyfranogwyr oedd wedi ymadael â chefnogaeth. Yn ogystal, roedd cyfradd y cyfranogwyr oedd yn adrodd eu bod yn cael anhawster ymgysylltu mewn EET wedi lleihau o 42 y cant i 4 y cant.

Er mai deilliannau meddalach eu natur yw'r rhain, mae'r cwmp mewn rhwystrau'n debygol o symud cyfranogwyr yn agosach at EET, ac fel y cyfryw, gellir ystyried y deilliannau hyn yn dystiolaeth o gyfraniad ADTRAC o ran lleihau nifer y bobl ifanc sy'n NEET yng Ngwynedd.

Ffigwr 3.2: Cyfran y cyfranogwyr ADTRAC a brofodd bob rhwystr i EET wrth ymuno ac ymadael â'r prosiect

Sail: Cyfranogwyr sydd wedi ymadael â chefnogaeth (n=69)

Adroddodd mwyafrif y rhan-ddeiliaid bod ADTRAC wedi cyfrannu at leihau nifer y bobl ifanc oedd yn NEET yng Ngwynedd (10/11). Yr unig eithriad yma oedd bod un rhan-ddeiliad yn adrodd eu bod yn teimlo bod y data cyfredol a gasglwyd ar gyfer ADTRAC yn rhoi 'sicrwydd ffug', a theimlai bod angen ei roi mewn cyd-destun yn erbyn cyfraddau llwyddiant rhaglenni eraill er mwyn deall faint o gyfraniad y mae ADTRAC yn ei wneud mewn gwirionedd, o gymharu â chefnogaeth bosib arall. O'r rhan-ddeiliaid a adroddodd bod ADTRAC wedi gwneud cyfraniad cadarnhaol, cyfeiriai'r mwyafrif at ran ADTRAC o ran darparu cefnogaeth ychwanegol a lleihau'r rhwystrau i EET a brofwyd gan gyfranogwyr. Mae hyn yn cynnwys darparu cefnogaeth iechyd meddwl a llesiant, a ystyriwyd ei fod yn cynorthwyo cyfranogwyr i symud yn agosach at EET.

Nododd un cyfwelai, er ei fod yn teimlo bod ADTRAC yn cyfrannu at leihau'r cyfraddau NEET, nad oedd o reidrwydd yn arwain at gyfranogwyr yn symud yn uniongyrchol i EET, ond er hynny, roedd y gefnogaeth yn eu helpu i symud pobl ifanc tuag at EET, hyd yn oed os nad oedd y gefnogaeth yn arwain at ddeilliant yn syth:

'Dwi'n meddwl ei fod [ADTRAC] wedi gwneud cyfraniad da iawn, iawn. Yn fy marn i mae wedi cyfrannu, ond mae nifer y bobl sy'n NEET yn andros o uchel, rydym wedi medru eu symud fymryn yn agosach, ond nid yw pob person ifanc wedi ymgysylltu ac mae gan eraill bethau eraill yn mynd ymlaen. Mae nifer o bobl sydd angen llawer mwy o ymyrraeth sydd ymhellach i ffwrdd o EET – efallai na fydd modd iddyn nhw symud ymlaen i unrhyw beth. Mae'n [ADTRAC] effeithiol o ran adeiladu ymddiriedaeth a chydberthynas, hyd yn oed os nad ydynt yn barod i fynd ymlaen i EET.' (Cyfwelai, Rhif Adnabod 13)

Adroddodd tri chyfranogwr bod ADTRAC yn medru darparu cefnogaeth bwrpasol a rhywun i siarad â hwy, a ystyriwyd eu bod yn bwysig o ran lleihau rhwystrau i EET ymysg pobl ifanc. Adroddodd dau gyfranogwr bod hyn wedi cyfrannu at ostyngiad mewn cyfraddau NEET drwy alluogi cyfranogwyr i gael mynediad at hyfforddiant a chymwysterau, na fyddant wedi medru cael mynediad ato fel arall, o bosib.

[Pa mor effeithiol yw ddarpariaeth TRAC ac ADTRAC o ran cwrdd ag anghenion cefnogaeth pobl ifanc?](#)

Roedd rhan-ddeiliaid yn gadarnhaol ynghylch y ddarpariaeth a gyflwynwyd drwy TRAC ac ADTRAC, ac adroddodd mwyafrif y rhan-ddeiliaid (16/17) eu bod yn teimlo bod y ddarpariaeth yn cael ei chyflwyno'n effeithiol ac yn briodol at anghenion y carfannau targed. Fodd bynnag, cododd un cyfwelai heriau o ran nifer y bobl y gellid eu gweld gan ADTRAC, gan nodi bod cyfeiriadau wedi cael eu hatal dros dro yn sgil nifer y bobl sy'n cael mynediad at y gwasanaeth.

'Anhygoel. Dwi wedi bod yn gwneud y swydd hon am saith mlynedd ac ADTRAC yw'r ddarpariaeth gefnogaeth fwyaf effeithiol o bob un. Mae'n aml-ffasedaidd, byddai'r ddarpariaeth flaenorol wedi canolbwyntio ar un broses benodol, ond mae ADTRAC yn edrych ar ddatblygiad drwy addysg neu lesiant, neu gyflogaeth. Mae'n ymdrin â bron popeth sydd ei angen.' (Cyfwelai, Rhif Adnabod 16)

Yn ogystal, mae data monitro yn awgrymu bod ADTRAC yn cael trafferth ymgysylltu â chyfranogwyr heb unrhyw gymwysterau. Cyfranogwyr heb unrhyw gymwysterau presennol yw un o'r grwpiau mwyaf i gael eu cyfeirio i ADTRAC, gan gyfrif am 35 y cant o gyfeiriadau. Fodd bynnag, o'r rhain, ni wnaeth dros eu hanner gofrestru ag ADTRAC, neu bu iddynt ymddieithrio'n fuan ar ôl cofrestru. Ni wnaeth 47 y cant gofrestru, a bu i saith y cant pellach ymddieithrio. Mae hyn yn awgrymu bod ADTRAC yn cael trafferth i fodloni anghenion y bobl ifanc hyn.

Cafodd y ddarpariaeth o gefnogaeth iechyd meddwl a llesiant a chefnogaeth bwrpasol / wedi'i theilwra yn narpariaeth ADTRAC a TRAC ei chanmol yn rheolaidd gan ran-ddeiliaid. Gwelwyd bod yr agweddau hyn o'r ddarpariaeth yn unigryw i TRAC ac ADTRAC a dyma beth oedd yn gwahaniaethu'r prosiectau hyn oddi wrth y gefnogaeth arall a gyflwynwyd yng Ngwynedd. Er ei bod yn bosib y bu peth dyblygu gyda gwasanaethau eraill o ran y gefnogaeth cyflogadwyedd mwy traddodiadol a gyflwynwyd gan y prosiectau, megis cefnogaeth CV a chysiau hyfforddi, ystyriwyd y gefnogaeth wedi'i theilwra fel elfen unigryw i'r ddarpariaeth a gyflwynwyd drwy TRAC ac ADTRAC. Roedd y System Brynu Dynamig a adeiladwyd i mewn i'r ddau brosiect, er enghraifft, yn galluogi mentoriaid i gaffael cysiau a hyfforddiant oedd yn unigryw i anghenion yr unigolyn yr oeddynt yn eu cefnogi, lle gwelwyd bod cefnogaeth cyflogadwyedd o sefydliadau eraill yn cael eu hystyried fel rhai oedd yn defnyddio dull "blanced".

'Y prif wahaniaeth gydag ADTRAC yw'r ymyrraeth llesiant, lle na all gwasanaethau eraill ei gynnig ar yr un pryd. Ac o ran yr hyfforddiant DPS lle y gallwn wneud cais am hyfforddiant unigol i ddatblygu pecyn ar gyfer yr unigolyn – dydw i ddim yn meddwl y gall darpariaethau eraill gynnig y gefnogaeth hon sydd wedi'i theilwra. Ond mae peth dyblygu gyda pheth o'r hyfforddiant a geir gan gefnogaeth arall, megis y Ganolfan Waith, o ran cynnig chwilio am swyddi a chefnogaeth a CV.'
(Cyfwelai, Rhif Adnabod 13)

Roedd mwyafrif y rhai a gyfwelwyd (11/13) yn dweud eu bod yn teimlo bod TRAC ac ADTRAC wedi alinio'n effeithiol â'r ddarpariaeth arall oedd yn ceisio lleihau cyfraddau NEET yng Ngwynedd. Teimlwyd bod y gefnogaeth a gyflwynwyd yn unigryw, o ran y ddarpariaeth llesiant, ac felly'n helpu i leihau dyblygiad gyda'r ddarpariaeth arall drwy dargedu angen nad oedd yn cael ei chyflawni gan gefnogaeth arall. Yn ogystal, adroddodd rhan-ddeiliaid bod y ddarpariaeth wedi alinio'n dda gan bod dulliau TRAC ac ADTRAC yn annog cydweithio â'r asiantaethau eraill er mwyn sicrhau bod cyfranogwyr yn cael eu cyfeirio ymlaen at ddarpariaethau eraill os byddai hynny'n fwy priodol ar eu cyfer. Disgrifiai un rhan-ddeiliad ADTRAC fel rhywbeth oedd yn gweithio fel math o 'frysbenneu cyn unrhyw ddarpariaeth arall', oedd yn helpu i gael gwared ar ddyblygu, gan ei fod yn sicrhau bod pobl ifanc yn cael eu cyfeirio at ddarpariaeth arall os oedd hynny'n briodol. Adroddodd chwe rhan-ddeiliad bod y ddau brosiect yn ychwanegu gwerth at y ddarpariaeth o gefnogaeth oedd ar gael.

Fodd bynnag, nododd lleiafswm o ran-ddeiliaid (2/13) eu bod yn teimlo bod peth dyblygu rhwng TRAC ac ADTRAC a chefnogaeth arall yng Ngwynedd. Roedd hyn yn cynnwys dyblygu'r gefnogaeth cyflogadwyedd mwy traddodiadol megis cefnogaeth CV, a theimlwyd ei fod yn cael ei ddyblygu mewn darpariaeth arall. Yn ogystal, adroddodd un rhan-ddeiliad bod dyblygu rhwng yr hyn y mae rhai o'r ysgolion, TRAC a gwasanaethau ieuencid eraill yn ei gefnogi. Fodd

bynnag, teimlwyd nad oedd hyn yn sgil diffyg cynllunio TRAC, ond o ganlyniad i ysgolion yn chwilio am 'bob cefnogaeth bosib'.

Gofynnwyd i ran-ddeiliaid nodi p'un a oedd unrhyw fylchau yn parhau i fod yn y ddarpariaeth, gyda TRAC ac ADTRAC yn ei le. Adroddodd rhai rhan-ddeiliaid (4/15) nad oedd unrhyw fylchau yn y ddarpariaeth, ac adroddodd mwyafrif yr ymatebwyr (9/15) bod rhai bylchau yn parhau yn y ddarpariaeth sydd ar gael yng Ngwynedd. Yn fwyaf cyffredin, bu i ran-ddeiliaid adnabod bylchau yn y ddarpariaeth ar gyfer grwpiau 'anodd eu cyrraedd' gan gynnwys unigolion nad ydynt wedi'u cofrestru ag ysgol na fyddai'n gymwys am TRAC, ac unigolion 16+ oed a oedd wedi colli llawer o addysg, ac nad oedd yn medru cael mynediad at goleg yn 19+ oed. Roedd bylchau eraill a nodwyd yn cynnwys mynediad at gefnogaeth mwy hirdymor ar gyfer pobl ifanc gyda rhwystrau cymhleth o ran EET, cludiant a chanfyddiad bod diffyg cyflogaeth addas ar gael yn lleol er mwyn i gyfranogwyr ymadael iddo.

Beth yw'r risgiau a'r goblygiadau i'r Fframwaith pan fo cyfnod cyllid TRAC ac ADTRAC yn dod i ben?

Ar hyn o bryd, mae'r paneli Ôl-16 yn cyfeirio mwyafrif y bobl ifanc yn Haen 2 at ADTRAC am gefnogaeth. Yn ôl dadansoddiad y data Haen 1 a 2 (2017-2020) a drosglwyddwyd o Gyrfa Cymru i Baneli Ôl-16, mae cyfeiriadau i ADTRAC yn cael eu gwneud yn 62 y cant o gyfeiriadau Haen 2. Mae oddeutu 25 y cant o'r bobl ifanc hyn cael eu cyfeirio i ADTRAC am gefnogaeth llesiant. Er hynny, nid yw 39 y cant o'r bobl ifanc hyn yn cofrestru gydag ADTRAC, mae 61 y cant yn cofrestru. O'r rhai sydd wedi ymadael, bu i'r mwyafrif (13/14) ymadael i EET. Mae hyn yn awgrymu bod bwlch mawr o ran lle bydd cyfranogwyr Haen 2, sy'n cael eu cefnogi gan ADTRAC ar hyn o bryd, yn cael eu cefnogi yn absenoldeb y ddarpariaeth hon.

Yn ogystal, roedd rhan-ddeiliaid yn bryderus y byddai bylchau yn dod i'r amlwg mewn darpariaeth leol pan fydd y cyllid ar gyfer TRAC ac ADTRAC yn dod i ben. Yn wir, adroddodd 13/15 o'r rhai a gyfwelwyd y byddai bylchau yn y ddarpariaeth yn dod i'r amlwg pan fyddai'r cyllid ar gyfer y ddau brosiect yn dod i ben. Adroddodd rhan-ddeiliaid y byddai TRAC ac ADTRAC yn gadael 'bylchau anferthol' yn y ddarpariaeth ac fe fynegodd bryderon ynghylch pa effaith y byddai hyn yn ei gael ar y gefnogaeth sydd ar gael i bobl ifanc a chyfraddau NEET yn yr ardal, yr oeddynt yn ofni fyddai'n cynyddu o ganlyniad. Roedd nifer o ran-ddeiliaid (4/15) yn bryderus y byddai colli'r cyllid ar gyfer TRAC ac ADTRAC yn arwain at golli cefnogaeth iechyd meddwl a llesiant, fyddai'n gadael bwlch o ran cefnogi pobl ifanc lle mae eu cynnydd i EET yn cael ei gyfyngu gan iechyd meddwl a llesiant gwael. Hefyd, bu i ran-ddeiliaid fynegi pryder ynghylch colli'r adnodd yr oedd TRAC yn ei ddarparu.

'Ni fydd mynediad at y Fframwaith TRAC cyfan. Ni fydd hynny yn ei le mwyach. Ni fydd y gefnogaeth mewn ysgolion yno mwyach. Bydd yn rhaid i ysgolion geisio darparu eu hunain ac ni allaf weld y byddant yn gwneud hynny i'r un ansawdd [ag y byddai TRAC yn ei gyflwyno]...' (Cyfwelai, Rhif Adnabod 11)

Codwyd pryderon hefyd ynghylch colli'r gefnogaeth un-i-un bwrpasol oedd, fel y trafodwyd yn flaenorol, yn cael ei ystyried yn un o nodweddion mwyaf unigryw'r gefnogaeth a gyflwynwyd drwy TRAC ac ADTRAC. Mae'r dyfyniadau isod yn tynnu sylw at rai o'r prif fylchau

yr oedd rhan-ddeiliaid yn pryderu fyddai'n dod i'r amlwg pe bai TRAC ac ADTRAC yn cael ei dynnu yn ôl.

'Y gallu i greu cydberthynas bwrpasol â'r bobl ifanc. Bydd llawer o bobl ifanc ymhell iawn o ymgysylltu ag unrhyw beth yn cael eu gadael ar ôl, a dydw i ddim yn gwybod pa ddarpariaeth fydd ar gael ar y pryd i fynd i gnocio ar ddrysau a dod i'w hadnabod. Bydd llawer o'r cymorth llesiant yn diflannu, ac mae llawer o bobl ifanc â phroblemau yma. Bydd hynny'n anferthol. Medru cynnig yr hyfforddiant pwrpasol drwy DPS. Bydd bwlch anferthol.' **(Cyfwelai, Rhif Adnabod 13)**

'[Bydd] bwlch mawr – yn enwedig o ran cynnig profiadau amgen, a chwricwlwm amgen. Ymhle allwn ni gael y ddarpariaeth honno, at bwy fyddwn ni'n troi?' **(Cyfwelai, Rhif Adnabod 17)**

5.10 Cyflogadwyedd

Beth yw cyfraniad ac effaith TRAC ac ADTRAC o ran atgyfnerthu sgiliau a chyfleoedd cyflogadwyedd er mwyn i bobl ifanc ennill cyflogaeth?

Roedd 20 y cant o'r bobl ifanc oedd wedi ymadael â TRAC wedi cyflawni deiliant yn ymwneud â gwell cyflogadwyedd, megis ennill cymwysterau newydd, cwblhau profiad gwaith neu wirfoddoli neu fynd i gyflogaeth. Mae'r deilliannau hyn yn cael eu crynhoi yn Nhabl 3.5.

Tabl 3.5: Nifer a chyfran y cyfranogwyr TRAC sydd wedi cyflawni deiliant sy'n ymwneud â gwell cyflogadwyedd

Deiliant Cyflogadwyedd	N	%
Cyfranogwr wedi cyflawni cymwysterau rhan-amser	36	9%
Cyfranogwr wedi cwblhau profiad gwaith	31	8%
Cyfranogwr wedi cwblhau cyfleoedd i wirfoddoli	16	4%
Cyfranogwr wedi mynd i gyflogaeth llawn-amser (gan gynnwys hunan-gyflogaeth)	9	2%
Cyfranogwr wedi mynd i gyflogaeth rhan-amser (gan gynnwys hunan-gyflogaeth)	3	1%
Cyfranogwr a gyflawnodd o leiaf un o'r deilliannau uchod	78	20%

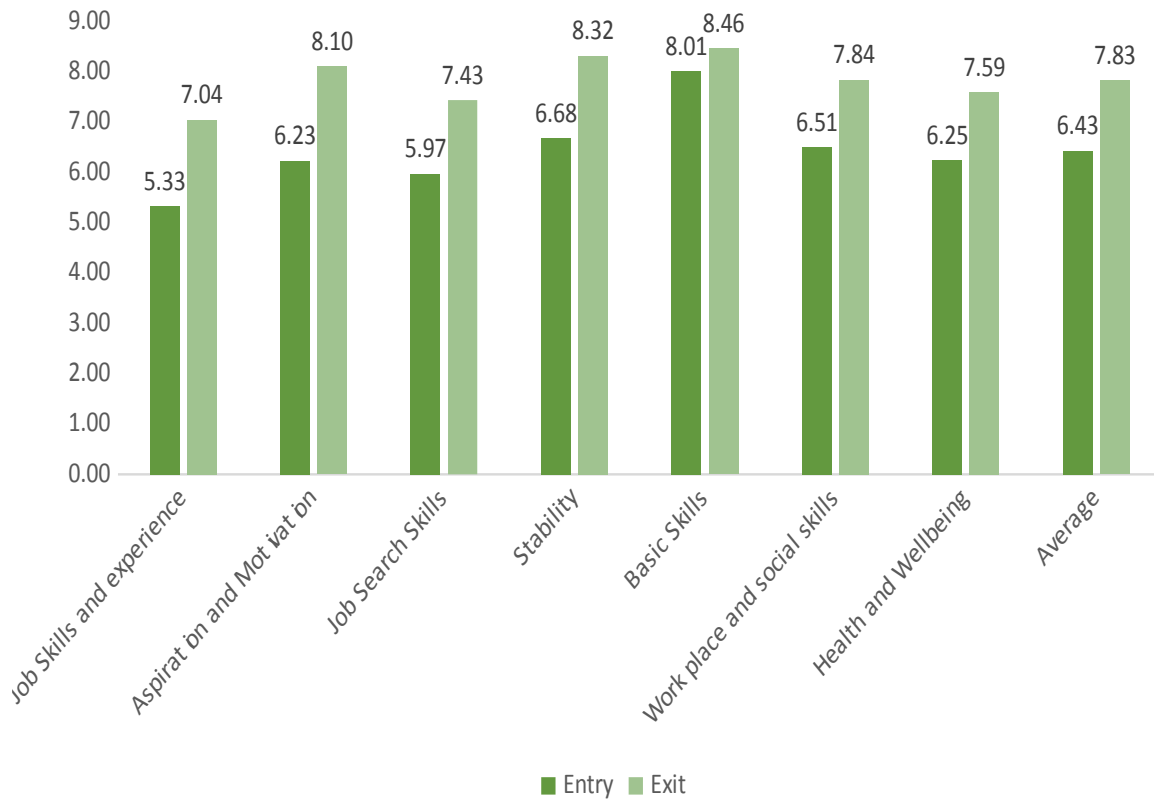
Ffynhonnell: Data TRAC: Deilliannau Cadarnhaol (Sail=383)

Fel y bu i ni ei ystyried yn y rhan uchod, aeth 77 y cant o'r cyfranogwyr a ymadawodd ag ADTRAC i EET. Yn ogystal, enillodd 53 y cant o'r cyfranogwyr gymhwyster erbyn iddynt ymadael â'r prosiect.

Gofynnwyd i gyfranogwyr ADTRAC gwblhau Work Star, sy'n cael ei ddefnyddio i fesur gwahanol agweddau o gyflogadwyedd a chyflogaeth. Ar adeg cofrestru â'r prosiect, sgôr gyfartalog Work Star y cyfranogwyr oedd 6.43; wrth ymadael, roedd hyn wedi cynyddu i 7.83. Mae'r ffigyrau ar gyfer pob elfen wedi'u darparu yn Ffigwr 3.3. Roedd y cynnydd mwyaf mewn perthynas â dyheadau a symbyliad a sgiliau gwaith a phrofiad. Hefyd, roedd cynnydd yn y sgôr gyfartalog ar gyfer sgiliau chwilio am waith. Mae hyn yn awgrymu bod ADTRAC yn cael effaith gadarnhaol ar gyflogadwyedd cyfranogwyr.

I ategu data Work Star, roedd cyfran y cyfranogwyr ADTRAC a adroddodd eu hunain bod ganddynt ddiffyg profiad neu gyflogadwyedd fel rhwystr i'w datblygiad yn EET wedi lleihau o 46 y cant i 29 y cant rhwng ymuno ac ymadael â'r gefnogaeth.

Ffigwr 5.3: Sgoriau Work Star wrth ymuno ac ymadael â'r prosiect

Ffynhonnell: Data Monitro Cyfranogwyr ar gyfer ADTRAC (Sail=70, cyfranogwyr wedi ymadael gyda data cyflawn)

Adroddodd rhan-ddeiliaid bod y ddau brosiect wedi cyfrannu at y cyfleoedd i bobl ifanc ennill cyflogaeth a datblygu sgiliau cyflogadwyedd. Adroddodd rhan-ddeiliaid bod TRAC wedi cyfrannu at sgiliau cyflogadwyedd drwy ddarparu cyrsiau galwedigaethol a phrofiad gwaith. Roedd ADTRAC wedi darparu cefnogaeth ymarferol i bobl ifanc megis datblygiad CVs, cymwysterau, a hyfforddiant pwrpasol.

[Beth yw'r risgiau/goblygiadau i'r Fframwaith pan fo cyfnod cyllid TRAC ac ADTRAC yn dod i ben?](#)

Er bod sawl agwedd o'r darpariaethau hyn yn cael eu cynnwys mewn gwasanaethau eraill, adroddodd mwyafrif y rhan-ddeiliaid (10/12) y byddai bylchau yn y cyfleoedd ar gyfer pobl ifanc i symud tuag at gyflogaeth neu wella eu cyflogadwyedd, yn absenoldeb TRAC ac ADTRAC. Bu i nifer o'r rhan-ddeiliaid hyn (4/10) adnabod y byddai bylchau yn dod i'r amlwg mewn perthynas â'r gefnogaeth sydd fwy wedi'i theilwra na'r hyn sy'n cael ei gyflwyno drwy'r rhaglenni hyn. Er enghraifft, roedd ADTRAC yn golygu y gellid caffael cyrsiau ar gyfer yr unigolyn drwy System Brynu Deinamig (DPS) - teimlwyd bod hyn yn rhywbeth fyddai ar goll o gefnogaeth leol heb ADTRAC. Yn yr un modd, roedd modd i ymgynghorwyr TRAC adnabod cefnogaeth profiad gwaith oedd wedi'i theilwra. Teimlwyd y gallai peth o'r gwaith

galwedigaethol hwn barhau i gael ei gyflawni gan asiantaethau eraill, gan gynnwys ysgolion a gwasanaethau ieuencid, mewn rhai ffyrdd, ond codwyd pryderon bod hyn yn debygol o fod yn ddarpariaeth "blanced" na fyddai, o bosib, yn bodloni anghenion y bobl ifanc sy'n cael eu cefnogi gan TRAC, yn ddigonol.

Yn ogystal, roedd rhan-ddeiliaid yn bryderus ynghylch colli'r gefnogaeth fanwl, un-i-un, a fyddai'n cael ei cholli heb TRAC ac ADTRAC.

'A oes unrhyw fylchau penodol yn y ddarpariaeth cyflogadwyedd yr ydych yn rhagweld fydd yn dod i'r amlwg pan ddaw'r cyllid ar gyfer TRAC ac/neu ADTRAC i ben? Dod yn rhan weithredol â phobl ifanc mewn ffordd na all gwasanaethau eraill. Mae'n waith ymarferol iawn ac yn gyfarwyddol iawn. Yn aml, mae'r bobl ifanc hyn yn sownd ac yn ynysig yn gymdeithasol, nid oes ganddynt gymhelliant, ac fe all ADTRAC roi iddynt y teclynnau i oresgyn hyn. Yr ymgysylltiad wyneb-yn-wyneb ar lefel mwy hirdymor, na all gwasanaeth fel CAMHS ei gynnig, fydd yn cael ei gollu.' (Cyfwelai, Rhif Adnabod 9)

Mae'r data monitro a'r adborth gan ran-ddeiliaid yn awgrymu bod y ddau brosiect yn cyfrannu at y ddarpariaeth cyflogadwyedd sydd ar gael yng Ngwynedd, er bod effaith hyn yn ymddangos yn fwy mewn perthynas ag ADTRAC. Felly, mae pryderon ynghylch colli'r ddarpariaeth cyflogadwyedd fydd yn digwydd pan fydd cyllid TRAC ac ADTRAC yn cael ei dynnu'n ôl.

5.11 Atebolrwydd

Mae'r Fframwaith yn cynnwys amcan o ran atebolrwydd. Cyflwynwyd yr amcan hwn i leihau gwendidau posib ynghylch pwy sy'n gyfrifol am weithredu'r Fframwaith. Mae'r amcan atebolrwydd yn cynnwys:

- Dal awdurdodau lleol a phartneriaid yn atebol yn rheolaidd am weithrediad y Fframwaith
- Cyhoeddi data perfformiad cymharus yn ôl awdurdod lleol ar gyfer lleoliadau pobl ifanc 16, 17 ac 18 mlwydd oed
- Datblygu mesurau cyrchfan lefel darparwr.

Gofynnwyd i aelodau Grŵp Rheoli'r Fframwaith pa mor effeithiol yr oeddynt yn teimlo oedd trefniadau llywodraethu ac atebolrwydd TRAC ac ADTRAC fel rhan o'r trefniadau a disgwyliadau atebolrwydd y Fframwaith. Roedd yr ymatebion gan y rhai a gyfwelwyd yn awgrymu bod hon yn ardal fyddai'n elwa o welliannau pellach. Adroddodd tri chyfwelai bod atebolrwydd clir yng Ngwynedd; er y teimlai dau o'r rhai a gyfwelwyd bod yr atebolrwydd ar lefel ranbarthol yn llawer llai clir. Adroddodd un arall a gyfwelwyd am bryderon o ran gwendidau yn y dull - roedd yn adrodd, er bod adroddiadau'n mynd gerbron y Grŵp Rheoli, nid oeddynt yn bwydo i mewn i strwythur uwch yn y Cyngor, a chododd bryderon ynghylch y ffaith nad oedd yr hyn oedd yn cael ei ddysgu yn cael ei ddwyn ymlaen wrth gomisiynu â chyllid EFS.

5.12 Etifeddiaeth

Mae TRAC ac ADTRAC yn cael eu hariannu gan ESF. Disgwylir i'r cyllid ar gyfer ADTRAC ddod i ben ym mis Mai 2021, ac y bydd cyllid TRAC yn dod i ben ym mis Gorffennaf 2022. Gofynnwyd i ran-ddeiliaid roi eu safbwyntiau nhw ynghylch goblygiadau diwedd y cyllid ar allu Gwynedd i gyflawni'r Fframwaith. Nododd mwyafrif y rhan-ddeiliaid (14/17) y byddai colli'r cyllid yn creu bylchau. Roedd y prif feysydd lle y bu i ran-ddeiliaid nodi y byddai bylchau'n cael eu creu yn ymwneud â brocera cefnogaeth a'r ddarpariaeth.

O ran broceriaeth, adroddodd nifer o ran-ddeiliaid (3/17) bod TRAC ac ADTRAC yn chwarae rhan hanfodol o ran cydlynu cefnogaeth a 'chysylltu popeth ynghyd yn y Fframwaith'. Roedd hyn yn cynnwys cydlynu gwaith ar draws asiantaethau sy'n cefnogi pobl ifanc, a chymryd y rôl o ddal i fyny â phobl ifanc lle roedd canfyddiad nad oedd gan asiantaethau eraill y capasiti i wneud hynny. Teimlwyd na fyddai gan yr un asiantaeth arall y capasiti i gyflawni hyn heb TRAC ac ADTRAC, ac y gallai colli'r darpariaethau hyn effeithio ar lwyth gwaith y gwasanaethau eraill.

'Dwi'n meddwl ei fod am achosi nifer o oblygiadau, o ran gallu sefydliadau i ganfod cefnogaeth addas. Dydw i ddim yn gwybod lle fydd y bobl ifanc yn mynd. Mae ADTRAC yn cydlynu llawer ac yn cymryd cyfrifoldeb am lawer o'r gwaith o ddal i fyny â'r bobl ifanc. Dydw i ddim yn meddwl y bydda gan asiantaethau eraill gapasiti i fwrw ymlaen â hyn a chydlynu pob bwriad. Bydd bwllch anferthol oni bai bod darpariaeth arall yn dod yn ei le.' **(Cyfwelai, Rhif Adnabod 13)**

O ran darpariaeth, adroddodd rhan-ddeiliaid y byddai bylchau'n cael eu creu o ran cefnogi'r carfannau penodol o bobl ifanc y mae TRAC ac ADTRAC yn eu cefnogi. Adroddodd nifer o ran-ddeiliaid nad oeddynt yn gwybod lle y byddai'r garfan o bobl ifanc oedd yn cael eu cefnogi gan TRAC ac ADTRAC fel arfer yn cael eu cyfeirio yn absenoldeb y rhaglenni hyn. Mewn perthynas â TRAC, teimlwyd y byddai bwllch mewn cefnogaeth ysgol, yn enwedig o ran pobl ifanc nad oeddynt o bosib yn gyfforddus mewn lleoliad addysg, a allai elwa o ddarpariaeth amgen yn TRAC. Teimlwyd bod y bwllch hwn yn creu risg uchel y byddai mwy o bobl ifanc yn gadael addysg heb unrhyw le i fynd, a allai arwain at gynnydd mewn cyfraddau NEET ymysg y garfan 16-18 oed. Mewn perthynas ag ADTRAC, teimlwyd y byddai bwllch o ran y gefnogaeth ddwys a gyflwynwyd drwy'r ddarpariaeth hon, ac y byddai hynny'n gadael bwllch yn y gefnogaeth ar gyfer unigolion gyda rhwystrau mwy cymhleth. Roedd pryderon y gallai hyn arwain at gynnydd mewn cyfraddau NEET ymysg y garfan hon, yn ogystal â chostau ychwanegol posib i wasanaethau iechyd, gan na fyddai ADTRAC yn darparu cefnogaeth i rai unigolion gyda phroblemau iechyd meddwl mwyach.

'Bydd yn golled fawr o ran gweithio â'r plant a'r bobl ifanc hyn mewn ffyrdd na all systemau eraill. Ni allant fuddsoddi'r amser a'r gofod, a dyna yw un o'r pethau hanfodol fydd yn cael ei gollu. Byddai'n drasiedi, gan bod digon o bobl ifanc yn myned ar goll yn y system rŵan.' **(Cyfwelai, Rhif Adnabod 9)**

'Dwi'n meddwl y bydd y Fframwaith yn dal yno ac y bydd pobl eraill yn gweithio tuag ato...ni fydd y gwasanaeth ieuencid yn diflannu...ond bydd y dull sydd gennym [yn TRAC] yn diflannu ac mae'r sefyllfa Covid yn mynd i gael effaith fawr

– mae'n debyg bod TRAC yn bwysicach nag erioed, gan bod anghenion y bobl ifanc hyn yn mynd i fod yn fwy fyth ar ôl Covid-19. Os na fydd unrhyw gynllun yn ei le, mae'n bryderus iawn.' **(Cyfwelai, Rhif Adnabod 11)**

Nododd mwyafrif y rhai a gyfwelwyd (9/17) y gallai llai o gynnydd fod wedi'i wneud yn erbyn y Fframwaith os na fyddai TRAC ac ADTRAC wedi bodoli, ac adroddodd pedwar cyfwelai arall y byddai wedi bod yn anoddach i gyflwyno'r Fframwaith.

'Ni fyddai cymaint wedi cael ei gyflwyno i leihau cyfraddau NEET. Mae gwaith arall yn digwydd sy'n cynnig cefnogaeth, ond dydw i ddim or farn bod llawer o'r bobl ifanc sy'n NEET ac angen cefnogaeth ychwanegol wedi cael mynediad at y gwasanaethau heb ADTRAC. Byddant wedi parhau i fod yn NEET. I'r rhai â nifer o rwystrau, byddant wedi bod yn llai tebygol o ymgysylltu â chefnogaeth i fynd i EET. Mae ADTRAC wedi rhoi iddynt berson sy'n credu ynddynt. Mae'n wirfoddol ac nid ydynt dan unrhyw bwysau, ac mae hynny wedi gwneud pethau'n haws i'r bobl ifanc. Mae'n eu helpu i fynd gam yn nes at EET. Mae gan lawer o ddarpariaethau eraill lwybrau clir iawn. Heb ADTRAC, nid oes cefnogaeth i bobl ifanc nad ydynt yn gwybod i ba gyfeiriad y maent yn dymuno mynd.' **(Cyfwelai, Rhif Adnabod 13)**

Gofynnwyd i'r rhai a gyfwelwyd p'un a oedd unrhyw gamau wedi cael eu cymryd i liniaru'n erbyn y goblygiadau yr oeddynt wedi'u trafod, fel yr ystyriwyd uchod. Nododd mwyafrif y rhai a gyfwelwyd (9/17) nad oeddynt yn ymwybodol o unrhyw gamau oedd wedi cael eu cymryd, er bod nifer ohonynt yn pwysleisio na fyddant, o reidrwydd, wedi bod yn rhan o'r trafodaethau hyn o fewn swyddogaeth eu swydd. Bu i 7/17 arall ymysg y rhai a gyfwelwyd adrodd bod trafodaethau wedi bod yn cael eu cynnal ynghylch y dyfodol, gan gynnwys archwilio gwahanol fodelau a chyfleoedd ariannu i fidio amdanynt, ond nad oedd unrhyw beth cadarn yn ei le.

6 Casgliadau

Ar y cyfan, roedd rhan-ddeiliaid yn bositif ynghylch y cyfraniad y mae TRAC ac ADTRAC wedi'i wneud yng Ngwynedd. Teimlwyd bod TRAC ac ADTRAC yn llenwi bwlch yn y ddarpariaeth sydd ar gael i gefnogi pobl ifanc sydd wedi ymddieithrio o addysg, cyflogaeth a hyfforddiant, neu sydd mewn perygl o ymddieithrio.

Ystyriwyd bod y prosiectau wedi dod â chapasiti ychwanegol i Wynedd i gefnogi ymdrechion i leihau nifer y bobl ifanc sy'n NEET neu sydd mewn perygl o ddod yn NEET.⁷ Yn wir, gellir ystyried bod TRAC ac ADTRAC yn ychwanegu at bethau mewn sawl ffordd. Er enghraifft, mae'r ddau brosiect yn darparu adnodd ychwanegol, ar ffurf 'gweithwyr arweiniol' sy'n cyfrannu at well broceriaeth a chydlynu'r gefnogaeth. Mae hyn yn bodloni angen lle nad oedd gan wasanaethau a chefnogaeth flaenorol gapasiti i wneud y gwaith rhagweithiol hwn. O ganlyniad, mae'r prosiectau wedi cynorthwyo i ymestyn y gafael ac adnabod pobl ifanc nad oeddynt mewn cyswllt blaenorol ag unrhyw wasanaethau neu gefnogaeth ar gyfer pobl ifanc sy'n NEET.

O ran TRAC, ceir elfen ychwanegol drwy ei ffocws ataliol, sy'n ceisio dal achosion yn gynnar, a cheisio gyrru pobl ifanc yn ôl i ymgysylltu ag addysg, cyn iddynt fynd yn NEET.

Yn ogystal, mae rhan BIPBC yng nghyflwyniad ADTRAC, sydd wedi golygu bod cefnogaeth iechyd meddwl a llesiant wedi cael ei chyflwyno fel rhan o'r prosiect, wedi dod ag elfen ychwanegol, a hynny drwy ddarparu cefnogaeth i fodloni anghenion pobl ifanc lle mae'n bosib bod materion iechyd meddwl neu lesiant yn eu hatal rhag ymgysylltu â EET.

Fodd bynnag, mewn perthynas â mesurau deilliant, ar y cam hwn o gyflwyno'r rhaglenni, mae'r dystiolaeth o gyfraniad y prosiect o ran lleihau nifer y bobl ifanc sy'n NEET, yn gyfyngedig. Yn wir, er bod cyfran uchel o gyfranogwyr sydd wedi cael eu rhyddhau o ADTRAC wedi mynd i EET, mae nifer y bobl ifanc sydd wedi cael eu rhyddhau yn parhau i fod yn isel, ac mae cyfran uchel o bobl ifanc sydd wedi cael cefnogaeth gan TRAC yn parhau i fod mewn perygl o ymddieithrio.

Er y cyfyngiadau hyn, yn absenoldeb TRAC ac ADTRAC ceir pryder y bydd bylchau'n dod i'r amlwg mewn perthynas â'r ddarpariaeth sydd ar gael i gefnogi pobl ifanc yng Ngwynedd, lle nad yw eu hanghenion yn cael eu bodloni gan ddarpariaeth prif lif ar hyn o bryd. Heb drefniadau amgen, mae addasrwydd y broses ar gyfer ymyrraeth gynnar, broceriaeth ac olrhain cynnydd sydd wedi cael hwb gan TRAC ac ADTRAC yn y fantol, ac mae hyn yn rhoi gallu pobl Gwynedd i gyflawni'r Fframwaith mewn perygl, i gydlynu'r gefnogaeth ac i sicrhau nad yw pobl ifanc yn syrthio i'r bwlch rhwng asiantaethau a'r ddarpariaeth. Mae'r ddibyniaeth ar TRAC ac ADTRAC i gydlynu'r gefnogaeth yn benodol yn rhoi cynnydd Gwynedd yn erbyn y Fframwaith yn y fantol pan fydd y cyllid ar gyfer y prosiectau hyn yn cael ei dynnu yn ôl, ac fel y cyfryw, mae'n hanfodol bod Gwynedd yn dechrau ystyried etifeddiaeth y prosiectau hyn a sut y gellir cydlynu'r gefnogaeth yn eu habsenoldeb.

---

⁷ Mae hyn yn cael ei ddiffinio fel a ganlyn: *'The extent to which activity takes place at all, on a larger scale, earlier or within a specific designated area or target group as a result of the intervention'* (Dancer, 2014).

Mae hyn yn codi pryder ehangach ynghylch sefydliad prosiectau sy'n cael eu hariannu drwy ESF, sy'n gallu gwneud Awdurdodau Lleol yn ddibynnol ar brosesau sydd wedi cael eu gwreiddio drwy adnodd prosiect cyfnod penodol, ac absenoldeb cynllun ymadael clir o ran sut ellir cynnal adnoddau a phrosesau pan fydd y cyllid yn cael ei dynnu'n ôl.

Mae'n ymddangos mai'r dull amlasiantaethol sy'n sefyll wrth wraidd llwyddiant canfyddedig TRAC ac ADTRAC ymysg rhan-ddeiliaid, gan bod y prosiectau wedi bod yn dwyn ynghyd asiantaethau sy'n rhan o gyflwyno cefnogaeth i bobl ifanc sy'n NEET, neu mewn perygl o fynd yn NEET. Felly, byddem yn awgrymu mai un o'r argymhellion allweddol wrth symud ymlaen yw i sefydliadau dan y Fframwaith barhau i weithio'n amlasiantaethol ac adnabod adnoddau i gydlynu cefnogaeth wrth symud ymlaen.

Byddem yn annog pob sefydliad sydd ynghlwm â chyflwyno cefnogaeth i leihau nifer y bobl ifanc sydd neu sydd mewn perygl o fynd yn NEET, i gydweithio i adnabod agweddau craidd TRAC ac ADTRAC sydd wedi arwain at lwyddiant, er mwyn adnabod y meysydd blaenoriaeth o ran cynllunio etifeddiaeth.

7 Deunydd Cyfeiriol

Gyrfa Cymru, 2019. *Lleoliadau 2018: Prif Ganfyddiadau - Arolwg 2018*. [Ar-lein] Ar gael yn: <http://cyrchfannau.gyrfacymru.com/keyFindings.html> [Cyrchwyd ar 7 Mai 2020].

Crawford, C., Duckworth, K., Vinales, A. & Wyness, G., 2011. *Young people's education and labour market choices aged 16/17 to 18/19*, Llundain: Department for Education.

Dancer, S., 2014. *Additionality Guide: Fourth Edition 2014*, London: Homes & Communities Agency.

Maughan, C., Marshall, T., Griffiths, E. & Wavehill, 2020. *ADTRAC Evaluation: Interim Report (Publication Pending)*, s.l.: GLLM.

Powell, A., 2018. *NEET: Young People Not*, Llundain: Llyfrgell Tŷ'r Cyffredin.

Ystadegau Cymru, 2019. *Datganiad Ystadegol Cyntaf: Cyfranogiad pobl ifanc mewn addysg a'r farchnad lafur 2017 a 2018 (dros dro)*, s.l.: Llywodraeth Cymru.

StatsWales, 2019. *Graddfa Llesiant Meddwl Warwick–Caeredin (WEMWBS) yn ôl grŵp oedran a rhywedd*. [Ar-lein] Ar gael yn: <https://statscymru.llyw.cymru/Catalogue/National-Survey-for-Wales/Population-Health/Mental-Health-and-Wellbeing/wemwbsscore-by-age-gender> [Cyrchwyd ar 29 Ebrill 2020].

Warwick Medical School, 2020. *Collect, score, analyse and interpret WEMWBS*. [Ar-lein] Ar gael yn: <https://warwick.ac.uk/fac/sci/med/research/platform/wemwbs/using/howto/>

Llywodraeth Cymru, 2013. *Fframwaith Ymgysylltu a Datblygu Ieuenctid: Cynllun Gweithredu*, s.l.: Llywodraeth Cymru.

Atodiad 1: Teclynnau ymchwil

Gwerthuso effeithiau TRAC ac ADTRAC ar y Fframwaith Ymgysylltu a Datblygu Ieuencid yng Ngwynedd: Canllaw trafod i ran-ddeiliaid

Cyflwyniad

1. Allwch chi amlinellu eich swyddogaeth a sut mae'n ymwneud â TRAC, ADTRAC a/neu'r Fframwaith Ymgysylltu a Datblygu Ieuencid (YEPF – Y Fframwaith)?
  - a. A ydych chi'n aelod o Grŵp Rheoli'r Fframwaith neu a yw eich swyddogaeth yn gysylltiedig â chyflwyno cefnogaeth uniongyrchol i gyfranogwyr?

Trosolwg o gyfraniad TRAC ac ADTRAC tuag at y Fframwaith

2. **Dim ond aelodau Grŵp Rheoli'r Fframwaith:** Allwch chi ddarparu trosolwg o'r Fframwaith yng Ngwynedd?
  - a. Beth yw'r rhesymeg am hyn?
  - b. Sut mae'n gweithio, e.e. pa mor aml y cynhelir cyfarfodydd?
  - c. Sawl asiantaeth sy'n rhan o'r Fframwaith?
  - d. Pa mor bwysig yw'r Fframwaith o ran lleihau nifer y bobl ifanc NEET yng Ngwynedd?
  - e. Pa ddarpariaeth oedd yn ei lle i gyflawni'r Fframwaith cyn TRAC ac ADTRAC?
3. Pa effaith yr ydych chi'n ei gredu y mae TRAC ac ADTRAC wedi'i gael ar allu Gwynedd i gyflawni yn erbyn y Fframwaith?
4. **Dim ond aelodau Grŵp Rheoli'r Fframwaith:** Os na fyddai'r ddwy raglen yn bodoli, pa wahaniaeth fyddai hynny'n ei wneud i'ch gallu i gyflwyno'r Fframwaith yng Ngwynedd?
5. **Pob cyfwelai arall, ond nid aelodau Grŵp Rheoli'r Fframwaith:** Os na fyddai'r ddwy raglen yn bodoli, pa wahaniaeth fyddai hynny'n ei wneud i'ch gallu i gefnogi pobl ifanc 11-16 oed i aros mewn addysg; gallu i gefnogi pobl ifanc 16-24 oed i ymgysylltu'n ôl ag addysg, hyfforddiant, cyflogaeth?
6. Sut mae TRAC ac ADTRAC yn cymharu yn erbyn cefnogaeth arall yng Ngwynedd o ran eu cyfraniad a'u heffaith ar y Fframwaith?

Adnabod yn gynnar

7. **Cwestiwn ar gyfer yr aelodau sy'n rhan o TRAC yn unig:** Pa mor effeithiol yw systemau adnabod yn gynnar presennol y rhaglen TRAC (h.y. y Teclyn Proffilio Dysgwr (LPT))?
8. **Cwestiwn ar gyfer yr aelodau sy'n rhan o TRAC yn unig:** Sut mae TRAC yn cyfrannu at ddull y Fframwaith o adnabod y bobl ifanc sydd fwyaf mewn perygl o ymddieithrio a dod yn NEET?
  - a. I ba raddau y mae TRAC yn eich galluogi i adnabod pobl ifanc sydd mewn perygl o ymddieithrio a dod yn NEET?
  - b. Sut mae'r broses o fewn TRAC yn cyd-fynd â dull Gwynedd o adnabod yn gynnar o dan y Fframwaith? A yw wedi adeiladu ar y dull mewn unrhyw ffordd?
9. I ba raddau y mae'r prosesau ar gyfer adnabod yn gynnar sydd wedi'u hadeiladu i mewn i TRAC ac ADTRAC yn galluogi Gwynedd i gyflwyno ymateb cydlynol, gwybyddus?
10. Pa wahaniaeth fyddai'n ei wneud i'ch gallu i adnabod pobl ifanc sydd mewn perygl o ymddieithrio a dod yn NEET yng Ngwynedd os na fyddai'r rhaglenni hyn yn bodoli?

Broceriaeth [Cwestiynau i Aelodau Grŵp Rheoli'r Fframwaith yn unig]

11. Sut mae TRAC ac ADTRAC wedi cyfrannu at y trefniadau broceriaeth a chefnogi cyswllt dan y Fframwaith, h.y. sut mae'n cydlynu cefnogaeth / dod ag arbenigedd i mewn o asiantaethau eraill / cysylltu ac eirioli ar ran pobl ifanc gydag asiantaethau a phartneriaid, ac ati?
  - a. Pa mor effeithiol yw'r broses honno?
12. A fydd y trefniadau broceriaeth hyn yn gynaliadwy pan fydd y cyllid yn dod i ben ar gyfer TRAC/ADTRAC?
13. Pa wahaniaeth fyddai'n cael ei wneud i'ch gallu i sicrhau bod cefnogaeth yn cael ei darparu ar y lefel iawn ac ar yr adeg iawn yng Ngwynedd, os na fyddai'r ddwy raglen hon yn bodoli?

Olrhain cynnydd

14. Pa mor effeithiol yw'r systemau ar gyfer olrhain cynnydd yn TRAC ac ADTRAC?
15. Pa gyfraniad, os o gwbl, y mae TRAC/ADTRAC wedi'i wneud at y trefniadau olrhain a phontio drwy systemau ar gyfer pobl ifanc rhwng 11 a 24 oed?
16. Pa effaith mae'r prosesau olrhain a phontio wedi'u cael ar bobl ifanc?
17. Yn eich barn chi, pa mor addas yw'r prosesau olrhain a phontio o TRAC/ADTRAC er dibenion y Fframwaith?

18. A fydd unrhyw un o'r rhain yn cael eu cadw ar ôl i TRAC/ADTRAC ddod i ben?
19. Pa wahaniaeth fyddai'n ei wneud i'ch gallu i olrhain cynnydd yng Ngwynedd os na fyddai'r ddwy raglen hon wedi bodoli?

Darpariaeth

20. Pa mor effeithiol yw'r ddarpariaeth o gefnogaeth sy'n cael ei chyflwyno yn TRAC ac ADTRAC?
21. Sut mae TRAC wedi cyfrannu at y nod o leihau nifer y bobl ifanc rhwng 11 a 16 oed sydd mewn perygl o ymddieithrio o addysg?
22. Sut mae ADTRAC wedi cyfrannu at y nod o leihau nifer y bobl ifanc rhwng 16 a 24 oed nad ydynt mewn addysg, hyfforddiant na chyflogaeth?
23. Ydych chi'n teimlo bod y ddarpariaeth o TRAC ac ADTRAC yn briodol i anghenion y garfan y mae'n ceisio rhoi budd iddi?
  - a. Pam? Pam ddim?
24. I ba raddau ydych chi'n teimlo bod TRAC/ADTRAC wedi'i alinio'n effeithiol â darpariaethau eraill sy'n ceisio lleihau cyfraddau NEET yng Ngwynedd? Eglurwch eich ymateb.
  - a. A oes unrhyw feysydd lle mae'n ychwanegu gwerth?
  - b. A oes unrhyw feysydd o drawsgroesi neu ddyblygu gyda chefnogaeth arall?
25. A oes unrhyw fylchau yn parhau yn y ddarpariaeth leol?
26. A oes unrhyw fylchau yn y ddarpariaeth yr ydych yn ei rhagweld fydd yn dod i'r amlwg pan ddaw'r cyllid ar gyfer TRAC/ADTRAC i ben?

Cyflogadwyedd

27. Pa gyfraniad mae TRAC/ADTRAC wedi'i wneud i'r cyfleoedd sydd ar gael i bobl ifanc ennill cyflogaeth a datblygu eu sgiliau cyflogadwyedd?
28. A oes unrhyw fylchau penodol yn y ddarpariaeth hon yr ydych yn rhagweld fydd yn dod i'r amlwg pan ddaw'r cyllid ar gyfer TRAC a/neu ADTRAC i ben?

Atebolrwydd

29. **Aelodau Grŵp Rheoli'r Fframwaith yn unig:** Pa mor effeithiol oedd trefniadau llywodraethu/atebolrwydd TRAC/ADTRAC fel rhan o'r trefniadau a disgwyliadau atebolrwydd y Fframwaith?

Etifeddiaeth

30. Fel y gwyddoch, mae ADTRAC a TRAC yn cael eu hariannu gan ESF, ac mae disgwyl i'r cyllid ddod i ben ym mis Mai 2021 a Gorffennaf 2022 yn ôl eu trefn. Beth yw goblygiadau diwedd y cyllid hwn ar allu Gwynedd i gyflawni'r Fframwaith?
31. A oes unrhyw gamau wedi cael eu cymryd i liniaru yn erbyn effaith y goblygiadau hyn? Os felly, pa gamau?
32. Sut fyddai'r cynnydd yn erbyn y Fframwaith yng Ngwynedd wedi bod yn wahanol os na fyddai TRAC/ADTRAC wedi bodoli?

wavehill™

social and economic research
ymchwil cymdeithasol ac economaidd

01545 571711
wavehill@wavehill.com
wavehill.com

